

**SPROGLIGE KOMMENTARER
TIL
THESSALONIKERBREVENE**

Ved Helge Kjær Nielsen

TEOLTRYK-Teologisk *Forlag*

Sproglige kommentarer til Thessalonikerbrevene
Forfatter: Helge Kjær Nielsen

Copyright 1993 by:
Helge Kjær Nielsen
dr. theol. og lektor ved Teologiske Fakultet, Århus
og:
TEOLTRYK- Teologisk Forlag
Århus Universitet, Hovedbygningen
8000 Århus C.

Tryk L.B. offset, Lading

Fotografisk, mekanisk eller anden form for gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne bog
eller dele heraf er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Århus: TEOLTRYK- *Teologisk Forlag* 1993.
ISBN 87-7806-008-7

SPROGLIGE KOMMENTARER
TIL
THESSALONIKERBREVENE

Ved Helge Kjær Nielsen

TEOLTRYK-Teologisk *Forlag*

Forord

Ældre kommentarer til de bibelske skrifter står almindeligvis ikke i høj kurs. Det kan i mange tilfælde godt beklages. Ofte havde disse kommentarer nemlig en ganske bestemt kvalitet, som godt kan savnes i mange nyere kommentarer. De gav nemlig mange gange en god og almindeligvis også nødvendig hjælp til det filologiske arbejde med teksterne, og i et teologisk studium er dette arbejde uomgængeligt.

"Sproglige kommentarer til Første og Andet Tessalonikerbrev" er - på samme måde som de tidligere offentliggjorte sproglige kommentarer til Johannesevangeliet, Romerbrevet, Galaterbrevet og Første Petersbrev - tænkt som en lettilgængelig hjælp i første række til de teologistuderende, men i øvrigt til alle, der arbejder på basis af den græske grundtekst.

Af praktiske grunde har jeg gjort brug af nogle forkortelser. Med BDR sigtes til F. Blass / A. Debrunner: *Grammatik des neutestamentlichen Griechisch*. Bearbeitet von F. Rehkopf, Göttingen 1978 eller senere. Et eventuelt tal efter kommaet i paragrafhenvisningerne (f. eks. BDR § 480,5) refererer ikke til de med petit skrevne noter, men til pkt. 5 i hovedteksten, eventuelt til en note, der henvises til under dette punkt.

Med forkortelsen B&J henvises til J. Blomquist og O. Jastrup: *Grekisk / Græsk Grammatik*, Aarhus 1991.

Endelig er HKN en henvisning til Helge Kjær Nielsen: *Nytestamentlig Græsk. Formlære og Syntaks*, Aarhus 1984. HKN,F angiver, at der henvises til paragraffer i den del af bogen, der behandler formlæren. HKN,S angiver, at henvisningerne gælder den del, der behandler syntaksen.

Forkortelsen κτλ. (καὶ τὰ λοιπά) betyder osv.

Teksten, som er kommenteret, er Nestle/Aland: *Novum Testamentum Graece*, 26. udgave, 7. reviderter Druck, Stuttgart 1983.

Rønde 1993

Helge Kjær Nielsen

KAPITEL 1

V. 1 I den indledende brevhilsen, hvor subjektet (= brevets afsendere) er Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, skal man, som det oftest er tilfældet i de nytestamentlige breve, underforstå verballeddet – her λέγουσιν χαίρειν. Se i øvrigt vedr. konstruktionen i bre vindledninger BDR § 389 og 480,5b.

Præpositionsleddene ἐν θεῷ πατρί og (ἐν) κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ må enten være knyttet til det underforståede verballed λέγουσιν χαίρειν eller til τῇ ἐκκλησίᾳ. Den sidste mulighed er nok den sandsynligste, og præpositionsleddene skal i så fald tydeliggøre, hvem menigheden skylder sin eksistens.

I højtidelig stil kan θεός og κύριος efterfølges af en apposition uden artikel. BDR § 268,2.

I sætningen χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ må optativen εἴη underforstås. Se BDR § 128,5 og 384 og HKN,S § 155.

Ønsket χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ forekommer almindeligvis i en udvidet form. Se f.eks. Rom. 1,7; 1. Kor. 1,3; 2. Kor. 1,2; Gal. 1,3; Efes. 1,2; Fil. 1,2 og 2. Thes. 1,2. En del håndskrifter – heriblandt Ν og A – har i øvrigt det præpositionsled, der findes f.eks. i 2. Thes. 1,2, nemlig ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

V. 2 Med εὐχαριστοῦμεν indledes en lang konstruktion, idet der først er punktum efter v. 5. I oversættelserne anbringes i reglen et punktum tidligere. Hovedstrukturen i den lange konstruktion er givet med de tre til subjekten for εὐχαριστοῦμεν knyttede participier ποιούμενοι (v. 2), μνημονεύοντες (v. 3) og εἰδότες (v. 4).

Med præpositionsleddet περὶ πάντων ὑμῶν anføres grunden til takken. Εὐχαριστεῖν περὶ kan derfor oversættes ved "takke for". Πάντοτε = ὅτε.

Udtrykket μνεῖσαν ποίειν τίνος betyder "tænke på en", "nævne en". I konstruktionen μνεῖσαν ποιούμενοι er der ikke en til τίνος svarende genitiv i den af Nestle-Aland foretrukne læsemåde. Man kan slutte sig til genitiven ὑμῶν ud fra περὶ πάντων ὑμῶν. I øvrigt er der mange håndskrifter, som læser ὑμῶν – heriblandt Ν2, C og D.

Præpositionsleddet ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν ("i vore bønner") er knyttet til verbet ποιούμενοι. Ἡμῶν kan opfattes som en subjektiv genitiv.

Ifølge den af Nestle-Aland valgte tegnsætning må adverbiet ἀδιαλείπτως forbindes med participiet μνημονεύοντες i v. 3. Men som bekendt er tegnsætningen ikke – lige så lidt som versinddelingen – oprindelig, så adverbiet ville også trods afstanden kunne knyttes til μνεῖσαν ποιούμεnen. Som argument for

en sådan tilknytning kunne en henvisning til Rom. 1,9 (jfr. 1. Thes. 2,13 og 5,17) evt. tjene.

V. 3 Genitiven ὑμῶν efter participiet μνημονεύοντες kan opfattes på to måder. Den kan betragtes som objekt for μνημονεύοντες, der jo tager genitiv (BDR § 175; B&J § 234,4 og HKN,S § 44d), og de efterfølgende 3 genitiver, nemlig τοῦ ἔργου, τοῦ κόπου og τῆς ὑπομονῆς, kan så opfattes som nærmere præcisering. Altså: "idet jeg mindes jer, og det vil sige jeres gerninger osv." Υμῶν kan imidlertid også betragtes som en subjektiv genitiv knyttet til de af μνημονεύοντες udløste objektive genitiver τοῦ ἔργου, τοῦ κόπου og τῆς ὑπομονῆς. Altså: "idet jeg mindes jeres gerninger osv."

Genitiverne τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης og τῆς ἐλπίδος tjener til nærmere at bestemme τοῦ ἔργου, τοῦ κόπου og τῆς ὑπομονῆς. Det drejer sig om den gerning, der sker i eller ud fra troen, det arbejde, der udspringer af kærlighed, og udholdenheden, der udspringer af håbet.

Τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ kan opfattes som en alene til τῆς ἐλπίδος knyttet objektiv genitiv. Meningen er så "håbet til Herren Jesus Kristus". Det er vel også muligt at forstå τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ som en objektiv genitiv også for de med τῆς ἐλπίδος parallele led τῆς πίστεως og τῆς ἀγάπης.

Trods placeringen i slutningen af verset knyttes præpositionsleddet ἐμπροσθεν naturligst til participiet μνημονεύοντες. Det er dog også muligt at forstå det sådan, at det er thessalonikernes netop beskrevne liv i tro, kærlighed og håb, der leves "over for vor Gud og Fader".

V. 4 Det til subjektet for εὐχαριστοῦμεν knyttede participium εἰδότες (B&J § s. 411, nr. 451 og HKN,F § 88, nr. 69) angiver en begrundelse for εὐχαριστοῦμεν. Eiδότες er konstrueret med τὴν ἐκλογήν som objekt (ὑμῶν er en til ἐκλογήν knyttet objektiv genitiv).

Αδελφοί med den efterfølgende bestemmelse ἡγαπημένοι ὑπό [τοῦ] Θεοῦ er vokativ. Det saglige subjekt for den handling, der er udtrykt med den passive form ἡγαπημένοι (perf. participium i medium), anføres med præpositionen ὑπό. Man bruger i den forbindelse betegnelsen agens. BDR § 232,2; HKN,S § 59b.

V. 5 Man kunne opfatte ὅτι som indledende en genstandssætning udløst af εἰδότες ("at vort evangelium ikke kom osv."). "Οτι-sætningen ville så stå som en nærmere præcisering af τὴν ἐκλογήν ὑμῶν. Det sandsynligste er dog, at ὅτι her skal opfattes som en årsagskonjunktion. Sætningen begrunder i så fald εἰδότες ("for vort evangelium kom ikke osv.")".

Med τῷ εὐαγγέλιον ὑμῶν tænker Paulus på det evangelium, han selv har

forkyndt blandt dem. Der er altså tale om en subjektiv genitiv. Se vedr. ἐγενήθη B&J s. 381, nr. 122 og HKN,F § 88, nr. 21.

I de fire præpositionsled indledt med ἐν kan der ses et betydningsmæssigt slægtskab med instrumental dativ, men de synes i høj grad også at tjene til at beskrive måden, hvorpå evangeliet kom (BDR § 219). Udtrykket οὐ μόνον ... ἀλλὰ καὶ = "ikke alene ... men også". Jfr. v. 8, hvor det sidste καὶ dog ikke forekommer.

Det sammenlignende καθώς må forklares med, at Paulus sammenholder den netop givne beskrivelse af, hvordan evangeliet kom til thessalonikerne, med deres egen viden om, hvordan han virkede blandt dem. Man kunne oversætte καθώς οὕτως (B&J s. 411, nr. 451 og HKN,F § 88, nr. 69): "I ved jo".

Det relative οὗτοι (korrelativt pronomen) må referere til et efter οὕτως underforstået ήμᾶς. Οὕτως οὗτοι ἐγενήθημεν kunne så oversættes: "I kender os, sådan som vi var/færdededes" – forkortet: "I ved, hvordan vi var/færdededes".

Når adskillige håndskrifter ikke har ἐν foran ὑμῖν, kunne det meget vel skyldes haplografi, da det umiddelbart foranstående verbum ἐγενήθημεν netop slutter med εν.

V. 6 De til μιμηταῖ (subjektsprædikat til ὑμεῖς) knyttede genitiver ήμῶν og τοῦ κυρίου er objektive genitiver.

Participiet δεξάμενοι (af δέχεσθαι) er knyttet til subjektet for ἐγενήθητε. Δεξάμενοι κτλ. tydeliggør, på hvilken måde thessalonikerne er blevet μιμηταῖ ήμῶν καὶ τοῦ κυρίου.

Såvel med ἐν θλίψει πολλῇ som med μετὰ χαρᾶς angives, under hvilke omstændigheder modtagelsen af ordet skete, nemlig under trængsel og med glæde. Med genitiven πνεύματος ἀγίου præciseres, hvad det er for en glæde, der sigtes til, nemlig en af Helligånden fremkaldt glæde. Jfr. Rom. 14,17 og Gal. 5,22.

V. 7 Den med ώστε indledte følgebisætning knytter til ved ὑμεῖς μιμηταὶ ήμῶν ἐγενήθητε κτλ. i v. 6, og der konstrueres med akkusativ + infinitiv – her γενέσθαι ὑμᾶς (BDR § 408,2g; HKN,S § 192a). Τύπον er subjektsprædikat og er akkusativ, da subjektet er en akkusativform.

Egentlig kunne man have ventet pluralis efter ὑμᾶς. Der er da også adskillige vigtige håndskrifter, der har τύπους, men for τύπον taler, at det er den vanskeligste læsemåde. I øvrigt er der også singularis i 2. Thes. 3,9. Singularisformen kan vel også forklares med, at Paulus tænker på menigheden som en enhed.

Τύπος, der her er konstrueret med dativ, konstrueres ofte med genitiv (se f.eks. Rom. 5,14 og 1. Kor. 10,6 og 1. Tim. 4,12). Dativ findes også i 2. Thes. 3,9.

Egentlig skal der i forbindelse med ἐν τῇ Μακεδονίᾳ og ἐν τῇ

· Αχαία underforstås et substantiv, nemlig γῆ eller χώρα (BDR § 241,1 og HKN,S § 5).

V. 8 Man kan tolke forekomsten af γέρον som udtryk for, at v. 8 rummer begrundelsen for udsagnet i v. 7. Nu kan γέρον imidlertid også tjene som en videreførende partikel, der nok markerer sammenhæng med det foregående, men ikke berettiger til at se den med γέρον indførte sætning specielt som en begrundelsessætning. Mange vil mene, at det er i den sidste betydning, partiklen er brugt her.

Perfektformen ἐξήχηται (af ἐξηχεῖν) er beslægtet med substantiverne ῥῆμα og ῥῆσος, der betyder "lyd" (deraf vort ekko). Verbet ἐξηχεῖν, der kun forekommer denne ene gang i Det nye Testamente og dermed er et såkaldt hapax legomenon (ἅποκλεισμόν) betyder altså "lyde ud". Direkte oversat: "For fra jer har Herrens ord lydt ud".

Ved at gentage artiklen ὡς foran præpositionsleddet πρὸς τὸν θεόν tydeliggøres, at den i det foregående nævnte tro er en tro på Gud. Se vedr. verbet ἐξελήλυθεν B&J s. 392, nr. 235 og HKN,F § 88, nr. 34.

I den med ώστε indledte følgabisætning er der konstrueret med akkusativ + infinitiv, nemlig ἔχειν ῥῆσος (jfr. v. 7). Infinitiven ἔχειν har objektet χρείαν, hvortil er knyttet en udfyldende infinitiv (BDR § 393,4), nemlig λαλεῖν (jfr. 4,9 og 5,1), der har det ubestemte pronomēn τι som objekt.

V. 9 Det personlige pronomēn αὐτοῖς refererer til de mennesker alle vegne, der har hørt om thessalonikermenigheden.

Verber, der betyder "tale om", "berette om" og lignende, konstrueres ofte – som her – med περὶ + genitiv.

I den indirekte spørgesætning kan det indledende led ὅποιαν εἴσοδον oversættes: "Hvilken indgang". Det korrelative ὅποιαν siger noget om karakteren af indgangen, og her er betydningen "hvilken god indgang". Se i øvrigt BDR § 300,1.

Ὅποιαν εἴσοδον er objekt for ἔσχομεν. Se vedr. dette verbum B&J s. 393, nr. 296; HKN,F § 88, nr. 37.

Πῶς kan ses som indledning til en ny indirekte spørgesætning, der som den foregående er afhængig af ἀπαγγέλλουσιν. En anden mulighed er at opfatte πῶς som ensbetydende med ὅτι. Der er i så fald tale om en genstandssætning efter ἀπαγγέλλουσιν.

I den med πῶς indledte sætning står δουλεύειν som en final infinitiv knyttet til ἐπεστρέψατε (BDR § 390,1; B&J § 270,1 og HKN,S § 159). Til dette verbum er også de to præpositionsled πρὸς τὸν θεόν og ἀπὸ τῶν εἰδώλων knyttet. Se i øvrigt vedr. ἐπεστρέψατε B&J s. 427, nr. 637 og HKN,F § 88, nr. 92.

Participiets adjektiviske karakter er illustreret ved det forhold, at ζῶντι står parallelt med ἀληθινῷ som adjektivisk bestemmelse til θεῷ. Participiet ζῶν er brugt på lignende måde f.eks. Matth. 16,16; Ap.G. 14,15; Rom. 9,26; 2. Kor. 3,3 og 6,16.

V. 10 Ἀναμένειν (med objektet τὸν νιόν αὐτοῦ) er en med δουλεύειν (v. 9) parallel final infinitiv knyttet til ἐπεστρέψατε i v. 9.

Verbet ἤγειρεν, der som objekt har det relative pronomen ὅν, er sikkert aorist svarende til, at det er en bestemt begivenhed, der sigtes til. Formelt kunne det også være imperfektum. Det underforståede subjekt er θεός.

Betydningsmæssigt gør det ingen forskel, om der læses ἐκ τῶν νεκρῶν eller blot ἐκ νεκρῶν (BDR § 254,4 og HKN,S § 6).

Om man vil sige, at Ἰησοῦν er bestemt af τὸν νιόν, af det relative ὅν, eller af begge led, er mindre vigtigt. Det afgørende er, at Ἰησοῦν τὸν ρυδόμενον κτλ. skal betragtes som en karakteristik af den sørn, de venter.

Der ligger betydningsmæssigt et futurisk aspekt i de to præsens participier ρυδόμενον og ἐρχομένης, der er knyttet til henholdsvis Ἰησοῦν og ὄργης.

KAPITEL 2

V.1 Pronominet αὐτοῖ er her brugt med betydningen "selv". BDR § 288; B&J § 120,5b; HKN,F § 30. Udtrykket αὐτοῖ også ōδατε forekommer også 3,3 og 5,2 samt 2. Thes. 3,7. Se vedr. verbet ōδατε i dette og i det følgende vers kommentarerne til v. 5.

Ōδατε er dels konstrueret med objektet τὴν εἰσοδον, dels med genstands-sætningen ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν. Med artiklen τὴν knyttes bestemmelsen πρὸς ὑμᾶς til τὴν εἰσοδον. Se vedr. γέγονεν B&J s. 381, nr. 122; HKN,F § 88, nr. 21.

I genstandssætningen er adjektivet κενὴ subjektsprædikat, og femininum-formen skyldes, at det underforståede subjekt er ἡ εἰσοδος.

V. 2 Til subjektet for hovedverbet ἐπαρρησιασάμεθα er knyttet to participier, nemlig προποθόντες (B&J s. 416, nr. 504; HKN,F § 88, nr. 73) og ύπρισθέντες (B&J s. 432, nr. 690). Da disse participier her synes at udtrykke et koncessivt (indrømmende) aspekt, kan der oversættes: "Men skønt vi forud (præpositionen πρό i participiet προποθόντες har temporal betydning) havde lidt og var blevet mishandlet" (BDR § 418,3; B&J § 275,8; HKN,S § 181). Præpositionsleddet ἐν Φιλίπποις skal forbindes med participierne.

Til ἐπαρρησιασάμεθα, der naturligt opfattes som en ingressiv aorist (BDR § 331; B&J § 254; HKN,S § 119), er knyttet den udfyldende infinitiv λαλήσαι med objektet τῷ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. Τοῦ Θεοῦ er en objektiv genitiv, hvis meningen er "evangeliet om Gud". Udtrykket kan imidlertid også betyde "evangeliet fra Gud", idet genitiven kan angive udspring og herkomst.

Præpositionsleddet ἐν τῷ Θεῷ er knyttet til verbet ἐπαρρησιασάμεθα og tilkendegiver, at det var "i Gud", han fik og havde sin frimodighed.

Det andet med ἐν indledte præpositionsled, nemlig ἐν πολλῷ ἀγῶνι, er knyttet til λαλήσαι og angiver omstændighederne, hvorunder apostlen talte evangeliet.

V. 3 Der er ikke noget finit verbum i dette vers. Konstruktionen gør det nærliggende at supplere med "udspringer", "kommer" eller lignende i forbindelse med præpositionsleddene ἐκ πλάνης og ἐξ ἀκαθαρτίας, og med "sker" eller lignende i forbindelse med ἐν δόλῳ, der er at opfatte som instrumental dativ. De to første præpositionsled vedrører forkynnelsens (ἡ παράκλησις) udspring, det sidste måden, hvorpå den finder sted.

Se vedr. nægtelserne οὐκ ... οὐδέ ... οὐδὲ ("ikke ... heller ikke ... heller ikke) BDR § 445.

V. 4 I hovedsætningen ἀλλά ... οὕτως λαλοῦμεν κτλ. er λαλοῦμεν det finitte verbum, og participiet ἀρέσκοντες er knyttet til det i λαλοῦμεν implicite subjekt.

Verbet δοκιμάζειν betyder egentlig "undersøge", "prøve", og med den betydning er det brugt i det til θεῷ knyttede participium τῷ δοκιμάζοντι i slutningen af verset. Undertiden er verbet imidlertid brugt med den særlige betydning, at prøven falder godt ud (se f.eks. Rom. 1,28 og 2,18). Det synes også at være betydningen i perfektformen δεδοκιμάσμεθα, som derfor kan oversættes: "vi er fundet værdige". Se vedr. ὑπὸ τοῦ θεοῦ kommentarerne til det tilsvarende præpositionsled i 1,4.

Konstruktionen πιστευθήναι (infinitiv i passiv) τι betyder "at blive/få noget betroet". Δεδοκιμάσμεθα πιστευθήναι τὸ εὐαγγέλιον kan derfor oversættes: "Vi er fundet værdige til at få evangeliet betroet". Τὸ εὐαγγέλιον er sagens akkusativ (BDR § 159 og 312,1; B&J § 229,4).

Οὕτως i hovedsætningen refererer til indholdet i sammenligningsbisætningen. Vi taler svarende til, at vi af Gud er fundet værdige til at få evangeliet betroet, vil Paulus sige.

Nægtelsen οὐχ er eventuelt at forklare med, at det ikke er bestemt af participiet ἀρέσκοντες (var det tilfældet, ville man vente μή), men af et underforstået λαλοῦmev (BDR § 430,3). Οὐχ (λαλοῦmev) ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες = "vi taler ikke i den hensigt at behage mennesker". Dativerne ἀνθρώποις og θεῷ er fremkaldt af ἀρέσκοντες.

V. 5 Hovedstrukturen er οὕτε ἐν λόγῳ ἐγενήθημεν οὕτε ἐν προφάσει. Οὕτε ... οὕτε = hverken ... eller.

Genitiverne κολακείας og πλεονεξίας tjener til nærmere at bestemme henholdsvis λόγῳ og προφάσει i de to præpositionsled, hvormed Paulus negativt beskriver sin færden blandt thessalonikerne. Han færdedes ikke med anvendelse af smigers ord (instrumental dativ), dvs. indsmigrende ord, eller under havesygens påskud (instrumental dativ), dvs. hans færd skulle ikke tjene som dække for havesyge. En nærmere bestemmelse af de to genitiver kan være vanskelig. Dog er det en nærliggende mulighed at opfatte κολακείας som en kvalitativ genitiv (BDR § 165), og πλεονεξίας lader sig uden vanskeligheder opfatte som en appositions- eller definitionsgenitiv (BDR § 167; HKN,S § 43).

Se vedr. οἴδατε i sammenligningsbisætningen B&J s. 411, nr. 451; HKN,F § 88, nr. 69, og vedr. ἐγενήθημεν B&J s. 381, nr. 122; HKN,F § 88, nr. 21.

Nominalsætningen θεὸς μάρτυς er en sværgeformel. Jfr. v. 10; Rom. 1,9; 2. Kor. 1,23 og Fil. 1,8.

V. 6 Participiet ζητοῦντες (med objektet δόξαν) står knyttet til det

implicitte subjekt i verbet ἔγενήθημεν i v. 5.

Skiftet fra ἐκ i præpositionsleddet ἐξ ἀνθρώπων til ἀπό i de to følgende præpositionsled er et eksempel på, at de nævnte præpositioner kan bruges med samme betydning (BDR § 209; HKN,S § 64).

Οὔτε ... οὔτε ... οὔτε betyder her "heller ikke ... hverken ... eller".

V. 7 Participiet δυνάμενοι er – som ζητοῦντες i v. 6 – knyttet til det implicitte subjekt i ἔγενήθημεν. Δυνάμενοι (der formelt kan være præsens, men også aorist) synes at rumme et koncessivt aspekt, hvorfor δυνάμενοι ἐν βάροι κτλ. betydningsmæssigt svarer til en indrømmelsesbisætning – altså: "skønt vi kunne" (BDR 418,3; B&J § 275,8; HKN,S § 181).

Udtrykket ἐν βάροι εἰναι (εἰναι udfyldende infinitiv efter δυνάμενοι) kan betyde "at være til byrde", og der sigtes i så fald nok til Paulus' ret til som apostel at lade sig underholde af menighederne. En anden forståelse er, at udtrykket betyder "at opträde med vægt / med myndighed".

Det sammenlignende sætningsled ως Χριστοῦ ἀπόστολοι er apposition til det underforståede subjekt. Konjunktionen ως er her brugt på en særlig måde. Paulus er jo Kristi apostel. Betydningen er derfor snarere "i vores egenskab som Kristi apostle".

Wedr. ἔγενήθημεν henvises til kommentarerne til v. 5. Det er usikkert, om der efter ἔγενήθημεν bør læses νήπιοι (af adjektivet νήπιος, der betyder "barnlig", "umyndig", "uerfaren" og lignende) eller ἥπιοι (af adjektivet ἥπιος, der betyder "mild", "velvillig" osv.). Begge læsemåder har god støtte i håndskrifterne. Læsemåden ΕΓΕΝΗΘΗΜΕΝΗΠΙΟΙ kunne skyldes dittografi. Omvendt kunne ΕΓΕΝΗΘΗΜΕΝΗΠΙΟΙ være opstået ved haplografi.

Sætningen ως ἐὰν τροφός κτλ. kan direkte oversat gengives: "som hvis/når en amme/mor osv." Det er imidlertid uklart, om den med ως indledte sætning korresponderer med den foregående eller med den følgende med οὐτως indledte sætning. Den sidste mulighed forekommer at være den naturligste. Under alle omstændigheder er den foreliggende konstruktion asyndetisk.

Substantivet τροφός er beslægtet ved verbet τρέφειν, der betyder "nære", "opfostre".

Θαλπῃ er konjunktiv. Εὰν med konjunktiv betegnes casus eventualis. BDR § 373; B&J § 290,5; HKN,S § 147b.

V. 8 Betydningen af verbet ὄμείρεσθαι er usikker. Oftest antages det her at have betydningen "have omsorg / ømhed for". Verbet konstrueres med genitiv.

Participiet ὄμειρόμενοι, der her er konstrueret med genitiven ὑμῶν, er knyttet til det implicitte subjekt i hovedverbet εὔδοκοῦμεν.

Εὔδοκοῦμεν er konstrueret med den udfyldende infinitiv μεταδοῦναι (B&J

s. 384, nr. 157; HKN,F § 78), der har to objekter, nemlig τὸ εὐαγγέλιον og τὰς ψυχάς. Υμῖν er hensynsled.

Se vedr. udtrykket τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ kommentarerne til v. 2. Det til τὰς ψυχάς knyttede refleksive pronomen ἔστων repræsenterer her 1. person pluralis. "Vore egne sjæle" har her betydningen "os selv", "vort eget liv".

I årsagsbisætningen διότο κτλ. (διότι = διὰ τοῦτο, ὅτι) er ἀγαπητοί subjektsprædikat. Ἀγαπητοί ἡμῖν = "kære for os". Vedr. ἐγενήθητε se B&J s. 381, nr. 122; HKN,F § 88, nr. 21.

V. 9 Μνημονεύειν er i 1,3 - som det er almindeligst - konstrueret med genitiv; her i v. 9 imidlertid med akkusativobjekt, nemlig τὸν κόπον og τὸν μόχθον; jfr. f.eks. Matth. 16,9. Formen μνημονεύετε kunne formelt være imperativ, men er dog sikkert - da sætningen skal tjene som begrundelse - indikativ.

Knyttet til det implicitte subjekt i verbet ἐκτρύζαμεν (kompleksiv aorist) står participiet ἐργαζόμενοι. Til dette knytter der sig et præpositionsled med den substantiverede infinitiv τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι som styrelse. Πρός angiver hensigten (BDR § 402,4; B&J § 271,2; HKN,S § 170a).

Infinitiven ἐπιβαρῆσαι har som objekt det ubestemte pronomen τίνα, der efterfølges af en partitiv genitiv (BDR § 164,1; B&J § 232,4; HKN,S § 41). En lidt stærkere parallel til ἐπιβαρεῖν er καταβαρεῖν, der forekommer i 2. Kor. 12,16.

Genitiverne νυκτός og ἡμέρας angiver tidsrummet, inden for hvilket noget sker (BDR § 186,2; B&J § 234,3; HKN,S § 48).

Se vedr. formuleringen τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ kommentarerne til v. 2.

V. 10 Verset indledes med en nominalsætning, der minder om sætningen θεῶς μάρτυς i v. 5.

Med ὡς indledes en indirekte spørgesætning, hvori det udsiges, hvad læserne og Gud kaldes til vidner på (BDR § 396,1). I den indirekte spørgesætning har vi konstruktionen γίνεσθαι med adverbium. Γίνεσθαι (B&J s. 381, nr. 122; HKN,F § 88, nr. 21) betyder i en sådan konstruktion "forholde sig" (BDR § 434,2), og adverbierne angiver hvordan. Sætningen ὡς δύσις καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ἐγενήθημεν kan derfor oversættes: "hvor helligt og retfærdigt og ulasteligt vi forholdt os / færdedes".

Til ὑμῖν ("blandt jer", "hos jer") er føjet det præciserende participium τοῦ πιστεύουσιν.

V. 11-12 Se vedr. verbet i sammenligningsbisætningen καθάπερ οὕδατε B&J s. 411, nr. 451; HKN,F § 88, nr. 69. Oūδατε efterfølges af en indirekte spørgesætning indledt med ὡς (jfr. v. 10).

De tre participier παρακαλοῦντες, παραμυθούμενοι og μαρτυρόμενοι er alle knyttet til det implicitte subjekt i et underforstået finit verbum i den indirekte spørgeskætning. Verbet kunne være ἔγενήθημεν som i v. 10. Indholdet kunne i så fald nogenlunde ordret gengives sådan: "Ligesom I ved, hvordan vi var / færdedes, formanende hver enkelt af jer, som en far (formaner) sine børn, opmunrende, tilskyndende til osv." I sammenligningsbiskætningen ως πατήρ τέκνα ἔκαστον må verbet underforstås.

Opsfattes ἔνα ἔκαστον – som forudsat ovenfor – som objekt for παρακαλοῦντες, synes det efter participiet følgende ύμᾶς overflødig. Man kunne derfor overveje, om det i stedet for ἔγενήθημεν er et transitivt verbum som f.eks. ἔνουθετοῦμεν, der skal underforstås i den indirekte spørgeskætning. Det ville så som objekt have ἔνα ἔκαστον, og ύμᾶς ville være objekt for παρακαλοῦντες. Der kunne så gengives: "Ligesom I ved, hvordan vi påmindede hver enkelt af jer, som en far (påmindet) sine børn, idet vi formandede jer og opmuntrade og tilskyndede jer til osv."

Udtrykket ἔνα (af εῖς – se HKN,F § 40b) ἔκαστον (en og enhver) er en intensiveret form af ἔκαστον. "Ekastoton efterfølges af en partitiv genitiv (BDR § 164,1; B&J § 233,2; HKN,S § 41).

Præpositionsleddet bestående af εἰς og den substantiverede (akkusativ med) infinitiv τὸ περιπατεῖν (ύμᾶς) angiver tydeligvis hensigten med μαρτυρόμενοι (BDR § 402,2; B&J § 271,2; HKN,S § 170a).

Adverbiet ἀξίως konstrueres – ligesom adjektivet ἄξιος – med genitiv. Derfor τοῦ θεοῦ. BDR § 182,2; HKN,S § 45.

En række håndskrifter – herunder Κ og A – har καλέσαντος (aorist) i stedet for καλοῦντος. Aorist, der forekommer f.eks. Gal. 1,6, er nok at betragte som den letteste læsemåde.

V. 13 Διὰ τοῦτο betyder "på grund af dette" = "derfor". Kαι foran διὰ τοῦτο er videreførende, hvorimod det καὶ, som følger efter, og som er at forbinde med verbet, betyder "også". Det med α-privativum indledte adverbium ἀδιαλέπιτως er at forbinde med verbet εὐχαριστοῦμεν.

"Οτι indleder i dette tilfælde en årsagsbiskætning, der dog samtidig beskriver, hvad Paulus uophørligt takker for.

Ακοή betyder egentlig "hørelse", men kan også betegne "det, der høres", "det, der forkynnes". En direkte oversættelse af παραλαβόντες (B&J s. 404, nr. 364; HKN,F § 88, nr. 59) κτλ. kunne derfor lyde: "Da I modtog ordet, der forkynedes, af os, Guds (ord)" – evt. "ordet, I har hørt, af os, Guds (ord)". Genitiven τοῦ θεοῦ tjener til at præcisere, hvad der menes med λόγον ἀκοῆς.

Efter ἐδέξασθε må vi i gengivelsen indskyde et "det" som foreløbigt objekt og oversætte: "Iog I imod det ikke som menneskers ord, men osv." Καθώς ἐστιν ἀληθῶς er en indskudt sætning. Det underforståede subjekt er λόγος

άκοῆς.

I den afsluttende relativbisætning kunne pronominet ὅς opfattes som refererende til θεός, men naturligere er det at forbinde det med λόγος.

Verbet ἐνεργεῖν bruges ofte intransitivt med betydningen "være virksom". Det substantiverede participium πιστεύουσιν tjener til nærmere at bestemme υμῖν. Jfr. 1,7.

V. 14 Γάρ tilkendegiver, at sætningen er at forstå som en begrundelse for udsagnet i slutningen af det foregående vers.

Μιμηταί konstrueres med genitiv – her τῶν ἐκκλησιῶν. Jfr. 1,6. Se vedr. ἐγενήθητε B&J s. 381, nr. 122; HKN,F § 88, nr. 21.

Ἐκκλησιῶν er nærmere bestemt, dels af genitiven τοῦ θεοῦ, dels af den med participiet τῶν οὐσῶν (B&J § 156; HKN,F § 81) indledte geografiske angivelse, endelig af præpositionsleddet ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Se vedr. udtrykket ἐν τῇ Ιουδαίᾳ kommentarerne til 1,7.

Den med ὅτι indledte sætning er en årsagsbisætning. Hovedstrukturen er ὅτι ... ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ... καθὼς καὶ αὐτοί (for også I har lidt, ligesom også de). Tå αὐτά, der betyder "de samme ting" = "det samme", synes for betoningens skyld sat frem forrest i ὅτι-sætningen. Vi kunne have ventet følgende ordstilling: ὅτι καὶ ὑμεῖς ἐπάθετε (B&J s. 416, nr. 504; HKN,F § 88, nr. 73) τὰ αὐτά.

I udtryk med verbet i passiv kan det saglige subjekt angives i et præpositionsled indledt med ὑπό (agens). Således her, idet det er thessalonikernes landsmænd, der har forårsaget lidelserne. BDR § 232,2; HKN,S § 59b.

I stedet for τῶν ιδίων συμφυλετῶν kunne der have stået τῶν ὑμετέρων συμφυλετῶν, men tekstens formulering er den mest intense.

I καθώς-sætningen kan man underforstå verbalformen ἐπάθεσσαν. Egentlig måtte man i stedet for καθώς have ventet det relative ᾧ korresponderende med τὰ αὐτά.

Pronominet αὐτοῖς refererer til de tidligere i verset nævnte menigheder i Judæa. Det med ὑπό indledte præpositionsled er meningsmæssigt parallelt med det foregående.

V. 15 De i slutningen af v. 14 nævnte jøder karakteriseres nærmere ved en række participier, der som τῶν Ιουδαίων står i genitiv, nemlig τῶν ἀποκτεινάντων, ἐκδιωξάντων, μὴ ἀρεοκόντων og (i v. 16) κωλυόντων. Dertil kommer i slutningen af v. 15 et underforstået ὄντων, hvad subjektsprædikatet ἐναντίων røber.

Det lader sig ikke afgøre, om τοὺς προοφήτας skal tolkes som objekt for ἀποκτεινάντων eller – sammen med ὑμᾶς – for ἐκδιωξάντων. Af traditionshistoriske grunde er dog den førstnævnte mulighed den mest

nærliggende. Såvel ἀρέσκειν som ἐναντίος εἶναι konstrueres med dativ. Derfor θεῷ og πᾶσιν ἀνθρώποις.

V. 16 Det er nærliggende at opfatte κωλυόντων som underordnet (ὄντων) ἐναντίων i slutningen af v. 15. "De er imod alle mennesker, idet de hindrer". Κωλυόντων er konstrueret med objekt (ἡμᾶς) og desuden med udfyldende infinitiv (λαλῆσαι), der igen udløser dativen ὑμῖν.

"Ivæ-sætningen er en finalsætning knyttet til λαλῆσαι. Derimod er den af præpositionen εἰς styrede substantiverede infinitiv τὸ πληρῶσαι at forbinde med κωλυόντων. Eἰς τὸ med infinitiv kan udtrykke hensigt, men også følge. Det sidste synes her at være det sandsynligste. Jfr. i øvrigt kommentarerne til v. II-12.

Se vedr. det i Det nye Testamente sjældent forekommende verbum ξόθασεν HKN,F § 88, nr. 106. Præpositionsleddet εἰς τέλος har her betydningen "fuldt ud", "til fulde" (BDR § 207,5).

V. 17 Participiet ἀποφανισθέντες (af ἀπ-ορφανίζειν = "gøre forældreløs", "skille fra") er knyttet til subjektet for det finitte verbum ἐσπουδάσαμεν. Til participiet er knyttet dels præpositionsleddet ἀφ' ὑμῶν, dels dativerne προσώπῳ og κορδόᾳ, der kan opfattes som henseendets dativ. I det ydre var de skilt fra hinanden, så de ikke kunne ses ansigt til ansigt, men følelesesmæssigt var de stadig forbundet.

Præpositionsleddet πρὸς κατρόν betyder "til en tid". Den tilføjede genitiv ὥρας markerer, at det drejer sig om en meget kort tid. I øvrigt kan Paulus anvende udtrykket πρὸς κατρόν (1. Kor. 7,5), men også πρὸς ώραν (2. Kor. 7,8 og Gal. 2,5). Her i 1. Thes. 2,17 er de to udtryk kombineret.

Det finitte verbum ἐσπουδάσαμεν er accentueret dels ved adverbiet περισσότερως (formelt komparativ, men muligvis med elativ betydning), dels ved præpositionsleddet ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. Desuden er verbet konstrueret med den udfyldende infinitiv ἰδεῖν (B&J s. 413, nr. 477; HKN,F § 88, nr. 72), der som objekt har τὸ πρόσωπον.

V. 18 Se vedr. den udfyldende infinitiv ἐλθεῖν efter ἡθελήσαμεν B&J s. 392, nr. 235; HKN,F § 88, nr. 34. Ordene ἄποκαιος og δύσις er taladverbier; jfr. HKN,F § 40e.

Af tilføjelsen ἐγὼ μὲν Παῦλος fremgår, at Paulus trods 1. person pluralis (f.eks. ἡθελήσαμεν og ἡμᾶς) primært har sig selv i tankerne.

Det indledende καὶ i versets sidste sætning har adversativ betydning. BDR § 442,1a. Verbet ἐνέκρων kommer af ἐγκόπτειν. Se HKN,F § 7g.

V. 19 På grund af placeringen Forrest i sætningen forekommer det

spørgende pronomen i singularis, selv om det følges af ἐλπίς, χαρά og στέφανος. Στέφανος καυχήσεως kan oversættes ved "hæderskrans".

Det indskudte led ή οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ("eller ikke også I") betyder i sammenhængen "om ikke netop I".

Ἐμπροσθεν er en uegentlig præposition, det vil sige et adverbium, der undertiden bruges som præposition med betydningen "for", "over for". Som det er almindeligt for uegentlige præpositioner, konstrueres Ἐμπροσθεν med genitiv.

Præpositionsleddet ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ må her tjene til at angive tidspunkt.

V. 20 I dette vers er ή δόξα og ή χαρά forbundet med et καὶ. I v. 19 anvendes det disjunktive ή. Forklaringen er antagelig, at v. 19 er en spørgende sætning, v. 20 en udsagnssætning. BDR § 446,1.

KAPITEL 3

V. 1 Det begrundende διό er at forstå i lyset af 2,17-20. Participiet στέγοντες, der er knyttet til det implicite subjekt i εὐδοκήσαμεν, supplerer sammen med μηκέτι – begrundelsen for εὐδοκήσαμεν, og μηκέτι στέγοντες svarer dermed til en årsagsbisætning. BDR § 418,I; B&J § 275,5; HKN,S § 179. Se vedr. augmentformen εὐδοκήσαμεν BDR § 67,lc; HKN,F § 44b.

Κατολειφθῆναι (B&J s. 404, nr. 372; HKN,F § 88, nr. 62) er en til εὐδοκήσαμεν knyttet udfyldende infinitiv. Κατολειφθῆναι μόνοι betyder "blive efterladt alene".

Bemærk, at bynavnet ἈΘῆναι er en pluralisform. Jfr. Ap.G. 17,15.16 og 18,1.

V. 2 Parallelt med εὐδοκήσαμεν i v. 1 følger her i v. 2 verbet ἐπέμψαμεν (B&J s. 417, nr. 518).

Τὸν ἀδελφόν og συνεργόν er appositioner til objektet Τιμόθεον. Den appositionelle bestemmelse er i øvrigt ikke den samme i alle håndskrifter. Således har f.eks. nogle af håndskrifterne διάκονος i stedet for συνεργός.

Ημῶν og τοῦ θεοῦ opfattes naturligst som possessive genitiver, hvorimod τοῦ Χριστοῦ er en objektiv genitiv, hvis der menes "evangeliet om Kristus". Genitiven kan imidlertid også udtrykke, at evangeliet hidrører fra Kristus.

Hensigten med at sende Timoteus er udtrykt ved to substantiverede infinitiver (τὸ στηρίζων og (τὸ) παρακαλέσων) styret af præpositionen εἰς. BDR § 402,2; B&J § 271,2; HKN,S § 170a. Med stor sandsynlighed er ὑμᾶς at underforstå efter παρακαλέσων. Se vedr. στηρίζων B&J s. 427, nr. 632; HKN,F § 88, nr. 91.

I præpositionsleddet ὑπέρ τῆς πίστεως ὑμῶν har præpositionen ὑπέρ betydningen "til bedste for". Der er altså i dette tilfælde ikke nogen afgørende forskel mellem ὑπέρ og περί (BDR § 231,I).

V. 3 Den med artiklen τῷ substantiverede akkusativ med infinitiv μηδένα (af μηδείς) σαίνεσθαι er knyttet enten til infinitiven παρακαλέσων alene eller snarere til både παρακαλέσων og στηρίζων i det foregående vers og synes at udtrykke hensigt, der kan gengives: "for at (evt. så at) ingen osv."

Ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις kan oversættes "under disse trængsler". Dermed kommer både det temporale og det kausale aspekt, der antagelig gemmer sig i præpositionsleddet, til udtryk.

Se vedr. οὕδατε i hovedsætningen αὐτοὶ γὰρ κτλ. B&J s. 411, nr. 451; HKN,F § 88, nr. 69.

Efter οὕδατε følger som objekt genstandsbesætningen ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα. Se vedr. verbalformen κείμεθα HKN,F § 79, s. 90, anm. 1. Det

demonstrative pronomen τοῦτο i det til κείμεθα knyttede præpositonsled εἰς τοῦτο må – skønt singularis – sigte til ταῦς θλίψεσιν ταύταις i det umiddelbart foregående. Meningen er i så fald, at vi er sat, dvs. bestemt til dette at have trængsler.

V. 4 Imperfektum udtrykker det durative og det gentagne. Verbet i tidsbætningen ὅτε πρός ύμᾶς ἦμεν er et eksempel på det første, προελέγομεν i hovedsætningen et eksempel på det andet.

Προελέγομεν har ὅτι-sætningen som objekt. Μέλλειν med infinitiv svarer til futurum, men konstruktionen antyder samtidig, at det er noget, som *skal* ske.

Se vedr. ἐγένετο og οὔδατε i καθώς-sætningen B&J s. 381, nr. 122 og s. 411, nr. 451 samt HKN,F § 88 nr. 21 og 69.

V. 5 Konstruktionen i begyndelsen af v. 5 ligner meget den, vi så i v. 1 – dog med den forskel, at der i v. 5 er et διὰ τοῦτο i stedet for et διό, og 1. singularis i stedet for 1. pluralis. Der henvises i øvrigt til kommentarerne til v. 1.

Krasisformen κάγω synes valgt med henblik på at undgå en hiatdannelse efter διὰ τοῦτο. Betydningsmæssigt adskiller κάγω sig i så fald ikke fra ἔγω.

Man kan underforstå αὐτόν efter ἔπειψα (jfr. v. 12), men verbet kan også være brugt i betydningen "sende bud" – altså uden objekt. Hensigten med ἔπειψα (B&J s. 417, nr. 518) kommer til udtryk i præpositionsleddet εἰς τὸ γνῶναι (B&J s. 381, nr. 123; HKN,F § 88, nr. 22). Infinitiven har som objekt τὴν πίστιν, hvortil er knyttet pronominet ύμῶν, der er at opfatte som en subjektiv genitiv.

Med μή gives der udtryk for en bekymring. Når det gælder noget fortidigt (om fristeren skulle have fristet), konstrueres der med indikativ, som det fremgår af ἔπειροσεν. Gælder bekymringen derimod noget fremtidigt (om Paulus' møje vil vise sig at have været forgæves), konstrueres med konjunktiv, som γένηται (B&J s. 381, nr. 122; HKN,F § 88, nr. 21) viser (BDR § 370; HKN,S § 146).

Udtrykket εἰς κενόν, der her betydningsmæssigt svarer til et subjektsprædikat, anvender Paulus også 2. Kor. 6,1; Gal. 2,2 og Fil. 2,16 (BDR § 145,2 og 207,5).

Den til ὁ κόπος føjede genitiv ύμῶν er en subjektiv genitiv.

V. 6 Det indledende ὅπτι kan forbindes med hovedverbet παρεκλήθημεν i v. 7. En anden mulighed er at forbinde ordet med det umiddelbart efterfølgende participium ἐλθόντος. Se vedr. dette verbum B&J s. 392, nr. 235; HKN,F § 88, nr. 34.

Ἐλθόντος Τιμοθέου er en absolut genitiv. BDR § 417 og 423; B&J § 277; HKN,S § 49. Participiet εὐαγγελισμένου er også led i en absolut genitiv med Τιμοθέου som subjekt. De to participier synes at svare til årsagsbisætninger og at begrunde παρεκλήθημεν i det følgende vers. "Da Timoteus (nu) er kommet osv., er vi (nu) blevet trøstet (παρεκλήθημεν)"

Participiet εὐαγγελισμένου har som objekt dels τὴν πίστιν og τὴν ὁγάπην, dels sætningen ὅτι ἔχετε κτλ.

Ημῶν i ὅτι-sætningen er en objektiv genitiv fremkaldt af μνεῖσθαι, og participiet ἐπιποθοῦντες er knyttet til subjektet for ἔχετε. Ifølge tegnsætningen i Nestle-Aland skal πάντοτε forbindes med ἔχετε, men det ville også være en mulighed at knytte ordet til ἐπιποθοῦντες.

Ἐπιποθοῦντες har som udfyldende participium ἰδεῖν (B&J s. 413, nr. 477; HKN,F § 88, nr. 72), der har objektet ὑμᾶς. Καθάπερ καὶ ὑμεῖς ὑμᾶς er et forkortet udtryk for καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἐπιποθοῦμεν ὑμᾶς ἰδεῖν. Καθάπερ καὶ ὑμεῖς ὑμᾶς er derfor at betragte som en sammenligningsøjne.

V. 7 Διὸ τοῦτο sammenfatter den begrundelse for παρεκλήθημεν, som ligger i udsagnene i v. 6. Se i øvrigt vedr. παρεκλήθημεν B&J s. 399, nr. 307; HKN,F § 88, nr. 46.

De tre præpositionsled, der følger efter vokativen ἀδελφοί, er alle knyttet til verbet παρεκλήθημεν. "Vi er blevet trøstet med hensyn til jer / på grund af jer (ἐφ̄ ὑμῖν – ἐπὶ angiver her grunden) i al vor nød og trængsel (ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ὑμῶν – ἐπὶ angiver her især et tidsaspekt) ved jeres tro" (διὸ τῆς ὑμῶν πίστεως). BDR § 235,2 og 235,5.

V. 8 Det ὅτι, hvormed verset indledes, synes primært at være begrundende, men det kan også rumme et eksplikativt aspekt, eftersom der i udsagnet kan ligge en tydeligørelse af, hvad Paulus' trøst indebærer. Se vedr. ζῷεν B&J s. 394, nr. 248; HKN,F § 61, anm. 1a.

I betingelsesbisætningen er der konstrueret med ἔσθι og indikativ (στήκετε). Herved kommer der et kausalt aspekt ind i udsagnet. Se § BDR 373,3. Ν* og D har dog konjunktivformen στήκητε (casus eventialis), men denne læsemåde må betragtes som sekundær, da den er den forventede og dermed den letteste.

V. 9 Den udfyldende infinitiv efter δυνάμεθα, nemlig ἀνταποδοῦνται, kommer af ἀνταποδόντων (B&J s. 384, nr. 157; HKN,F § 78), der betyder "give til gengæld". Τίνα εὐχαριστίαν er objekt for ἀνταποδοῦνται.

Ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ angiver grunden til taknemligheden. Denne begrundelse er på sin vis foregrebet med præpositionsleddet περὶ ὑμῶν. Ordret oversat: "For hvilken tak kunne vi give Gud til gengæld for jer, for al

den glæde osv." Jfr. i v. 7 έφ· ὑμῖν , διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως.

Når det i relativsætningen er dativformen af det relative pronomen (ῆ), der forekommer, og ikke akkusativformen ἡν, som man ville vente (nemlig som objekt for χαίρομεν), skyldes det antagelig påvirkning fra den foranstående dativform χαρᾷ .. I øvrigt er udtrykket "at glædes med en glæde" sandsynligvis hebraisk inspireret.

Præpositionsleddet ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ forbindes naturligt med χαίρομεν.

V. 10 Participiet δεόμενοι står knyttet til det implicitte subjekt i χαίρομεν (v. 9). Til dette participium er for det første knyttet en tidsbestemmelse i form af genitiverne νυκτὸς καὶ ἡμέρας (se kommentarerne til 2,9), et adverbium (ὑπερεκπερισσοῦ), der angiver intensiteten i Paulus' bøn, og endelig to udfyldende infinitiver (τὸ ἰδεῖν og τὸ καταρτίσαι), der primært udtrykker indholdet af bønnen. Begge infinitiver er konstrueret med objekt. Se vedr. ἰδεῖν B&J s. 413, nr. 477; HKN,F § 88, nr. 72.

Udtrykket τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν betyder direkte oversat "jeres tros mangler/brist". Καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν kan derfor oversættes ved "råde bod på, hvad der er af mangler i jeres tro".

V. 11 Se vedr. αὐτός BDR § 288; B&J § 225,4d; HKN,F § 30.

Κατευθύναι - som de to parallelle former πλεονάσαι og περισσεύσαι i v. 12 - til de i Det nye Testamente forholdsvis sjældent forekommende optative. Verbet, der er singularis, selv om såvel ὁ θεός καὶ πατὴρ ὑμῶν som ὁ κύριος ὑμῶν Ἰησοῦς er subjekt, udtrykker et ønske. BDR § 384; B&J § 264,2a; HKN,S § 155.

V. 12 Πλεονάσαι og περισσεύσαι har samme subjekt som κατευθύναι i det foregående vers. Der er som nævnt tale om optativformer, og de udtrykker et ønske.

De to verber, der hyppigst er brugt med intransitiv betydning, har i dette vers objekt (ὑμᾶς) og betyder "gøre større" og "udruste rigeligt" eller lignende. Τῇ ἀγάπῃ er henseendets dativ. Bemærk objektets emfatiske placering i begyndelsen af sætningen.

Verset slutter - som også f.eks. v. 6 - med en ellipse. I forbindelse med nominativformen ἡμεῖς må man ud fra det foregående underforstå en finit verbalform. Det i sætningen καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς underforståede kunne være περισσεύομεν τῇ ἀγάπῃ. Altså: καθάπερ καὶ ἡμεῖς περισσεύομεν τῇ ἀγάπῃ εἰς ὑμᾶς.

V. 13 Den af præpositionen εἰς styrede substantiverede infinitiv τὸ στηρίξαι (jfr. v. 2) kan angive såvel hensigten med som følgen af udsagnet i v. 12a. Her synes hensigt at være det mest nærliggende. Det saglige subjekt for στηρίξαι er det samme som subjektet for πλεονάσαι og περισσεύσαι.

Adjektivet ἀμέμπτους er at betragte som objektsprædikat ("styrke jeres hjerter til at være ulastelige / uangribelige"). Der kunne efter denne forståelse have stået εἰς τὸ εἶναι αὐτὰς ἀμέμπτους.

Præpositionsleddet μετὰ πάντων τῶν ἀγίων αὐτοῦ forbindes naturligst med τῇ παρουσίᾳ.

KAPITEL 4

V. 1 Λοιπόν er neutrumformen af adjektivet λοιπός, og ordet er brugt som overgangsformel i betydningen "for øvrigt". At det, som nu kommer, samtidig er en følge af det foregående, viser oðv.

Formelt kunne ἐρωτῶμεν være konjunktiv. Da det er et kontraktverbum (-αω verbum), kan det imidlertid også være indikativ, og det må være tilfældet her, hvor det står parallelt med παρακαλοῦμεν.

"Iva-sætningen, der er udløst af verberne i den foregående sætning, bliver straks afbrudt, og da der er tale om en længere afbrydelse, gentages ἴνα, som det fremgår af ἴνα περισσεύητε μᾶλλον i slutningen af verset. Når en række håndskrifter – heriblandt Κ og A – ikke har det første ἴνα, kunne det være resultatet af en "forbedring" af teksten.

Se vedr. verbet παρελάβετε i sammenligningsbisetningen καθώς παρελάβετε B&J s. 404, nr. 364; HKN,F § 88, nr. 59. Παρελάβετε har som objekt en substantiveret indirekte spørgesætning τὸ πῶς κτλ. BDR § 267,2.

I den indirekte spørgesætning er hovedverbet det upersonlige δεῖ, der er konstrueret med akkusativ (ὑμᾶς) og infinitiv (περιπατεῖν og ἀρέσκειν). BDR § 408,2f. Det καί, der står mellem de to infinitiver, har enten et konsekutivt eller et finalt betydningsaspekt (BDR § 442,2.3).

V. 2 Se vedr. verbet οἴδατε i den begrundende hovedsætning οἴδατε våg B&J s. 411, nr. 451; HKN,F § 88, nr. 69.

Den indirekte spørgesætning τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν (B&J s. 384, nr. 157; HKN,F § 78) er objekt for οἴδατε.

Præpositionsleddet διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ er i det væsentlige ensbetydende med ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ i v. 1. Begge udtryk tjener til at give Paulus' ord autoritet.

V. 3 Det demonstrative pronomen foregriber ἀπέχεσθαι ὑμᾶς og i v. 4 εἰδέναι ἔκαστον samt i v. 6 τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν (evl. τίνα ὑμῶν). BDR § 394,l. Det er den rimeligste forståelse, selv om infinitiverne i v. 6 indføres med artiklen τὸ, og selv om der ikke eksplicit er angivet en akkusativform som grundled. Den kan man dog slutte sig til ud fra det til τὸν ἀδελφὸν føjede pronomen αὐτοῦ.

Man kan bl.a. som følge af ordstillingen forstå det sådan, at τοῦτο med de nævnte præciserende bestemmelser er subjekt, mens Θελημα τοῦ Θεοῦ og ἀγιασμὸς ὑμῶν er subjektsprædikat. Man kan imidlertid også forstå det omvendt. For meningen er det ikke afgørende, hvilket valg der træffes.

V. 4 Se vedr. infinitiven εἰδέναι B&J s. 411, nr. 451; HKN,F § 88, nr. 69. Εἰδέναι er konstrueret med den udfyldende infinitiv κτᾶσθαι (B&J s. 403, nr. 352). Den til ἔκαστον føjede genitiv ύμῶν er en partitiv genitiv.

Tὸ σκεύος, der er objekt for κτᾶσθαι, betyder grundlæggende "redskab", "kar", men det kan også bruges i overført betydning om et menneskes legeme (et eksempel er 2. Kor. 4,7) og (måske) om en hustru. Det sidste antages ofte at være tilfældet her. Foretrækkes betydningen "legeme", får det konsekvenser for forståelse af κτᾶσθαι, der i så fald må oversættes ved "bevare" eller lignende.

Præpositionsleddet ἐν ἀγιασμῷ καὶ τιμῇ står – ligesom μὴ ἐν πάθει i v. 5 – knyttet til κτᾶσθαι og tjener således som en adverbial bestemmelse til infinitiven.

V. 5 Leddet μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίᾳ står som nævnt parallelt med ἐν ἀγιασμῷ καὶ τιμῇ i v. 4 og er altså at forbinde med κτᾶσθαι. Genitiven ἐπιθυμίᾳ står som en præciserende bestemmelse til πάθει. Der kan f.eks. oversættes "lidenskabeligt begær".

I sammenligningsbætningen καθάπερ καὶ (καὶ forstærker καθάπερ) τὰ ἔθνη κτλ. er verbet underforstået. Det kunne f.eks. være ποιοῦσιν eller κτῶνται. Til τὰ ἔθνη er ved hjælp af den bestemt artikel føjet det negerede participium μὴ εἰδότα. B&J s. 411, nr. 451; HKN,F § 88, nr. 69.

V. 6 De substantiverede og med μὴ negerede infinitiver μὴ ύπερβαίνειν og πλεονεκτεῖν må som nævnt i kommentarerne til v. 3 opfattes på linje med ἀπέχεσθαι i v. 3 og εἰδέναι i v. 4.

Udtrykket ἐν τῷ πράγματι er vanskeligt. Det er foreslået at læse τινι (konjunktur), så der kunne oversættes "i nogen sag" (jfr. Nestles apparat). 1992-oversættelsen lyder: "ikke foruretter eller udbytter jeres broder i forretning".

Forekomsten af den bestemte artikel udløser naturligt det spørgsmål, om der i det foregående har været omtalt en "sag", som der med τῷ πράγματι kan være tænkt på. Det måtte i så fald være ægteskabet, men forståelsesmæssigt giver det vanskeligheder at tillægge τῷ πράγμαti den specielle betydning.

I den med διότι indledte begrundende sætning διότι ἔκδικος κτλ. er adjektivet ἔκδικος, der her er brugt som et substantiv i betydningen "hævner" eller lignende, subjektsprædikat. Verbet er underforstået. Udtrykket ἔκδικος περὶ πάντων τούτων = "en hævner angående alle disse ting", d.v.s. "en hævner af alle disse ting".

Se vedr. det første verbum i sammenligningsbætningen (προείπομεν) B&J s. 404, nr. 370; HKN,F § 88, nr. 61 samt § 50c, anm. 1. Det ved hjælp af

præpositionen διά udvidede verbum διαμαρτύρεσθαι har en mere intensiv betydning end det enkle μαρτύρεσθαι.

V. 7 Præpositionsleddet ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ synes at angive hensigten (BDR § 235,4; B&J § 241,9; HKN,S § 51b). Jfr. Gal. 5,13. Da ἐν i et vist omfang kan bruges svarende til εἰς, kan også ἐν ἀγιασμῷ angive hensigten – nemlig med ἐκάλεσεν (BDR § 218). At opfatte ἐν ἀγιασμῷ som svarende f.eks. til en instrumental dativ forekommer ikke naturligt.

V. 8 Konjunktionen τοιγαροῦν (τοι-γαρ-ουν) har konsekutiv betydning: "altså", "derfor" og lignende. BDR § 451,3.

Det indledende α i verbet ἀθετεῖν er et α-prativum. I den anden del af verbet genkendes τίθημι. Verbet betyder "tilintetgøre", "ophæve", "forkaste" og lignende. Som objekt for δὲ ἀθετῶν kan underforstås et τοῦτο, der refererer til det, Paulus i det foregående har udfoldet.

Til τὸν θεόν er ved den gentagne artikel τὸν tilføjet en nærmere bestemmelse i διδόντα κτλ. Se vedr. διδόντα B&J s. 384, nr. 157; HKN,F § 78.

I stedet for τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἄγιον kunne der have stået τὸ ἄγιον πνεῦμα αὐτοῦ.

V. 9 Konstruktionen οὐ χρείαν ἔχετε (ήμᾶς) γράφειν synes lidt i strid med gældende regler. Det er formentlig den væsentligste forklaring på de forskellige læsemåder i håndskrifterne. Naturligere end den foreliggende konstruktion ville det have været med enten οὐ χρείαν ἔχομεν γράφειν ήμιν ("vi har ikke behov for at skrive til jer") eller – som i 5,1 – οὐ χρείαν ἔχετε γράφεσθαι ήμῖν ("I har ikke behov for, at der skrives til jer"). BDR § 393,4. Meningen er der dog ikke tvivl om.

Til subjektsprædikaten θεοδίδακτοι er føjet præpositionsleddet εἰς τὸ ἄγιοπᾶν, der angiver, hvortil de er blevet oplært af Gud, nemlig til dette at elske hinanden.

V. 10 Καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτό εἰς betyder direkte oversat: "Det gør I jo også over for / mod". I forbindelse med udtrykket ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ må man underforstå γῇ eller χώρᾳ.

I modsætning til v. 1, men svarende til, hvad der er det almindeligste, er παρακαλοῦμεν (foruden med objektet ήμᾶς) konstrueret med udfyldende infinitiv. Faktisk følger der to udfyldende infinitiver, nemlig περισσεύειν i dette vers og φιλοτιμεῖσθαι i v. 11.

V. 11 Den af παρακαλοῦμεν i det foregående vers afhængige udfyldende infinitiv φιλοτιμεῖσθαι er for sin del konstrueret med tre udfyldende infiniti-

ver, nemlig ήσυχάζειν, πράσσειν og ἐργάζεσθαι.

Udtrykket πράσσειν τὰ ἔδια betyder "gøre sine egne ting", "passe sit eget".

Τοῖς [ἰδίαις] χερσίν (af ἡ χείρ) er en instrumental dativ, der står knyttet til infinitiven ἐργάζεσθαι. BDR § 195; B&J § 238,1; HKN,S § 31.

Se vedr. παρηγγέλματα i sammenligningsbisætningen B&J s. 371, nr. 4. Aorist kan skyldes, at der sigtes til én bestemt lejlighed, men der kan også være tale om en kompleksiv aorist, såfremt der tænkes på en afgrænset periode (f.eks. Paulus' tid hos dem).

V. 12 I ἵνα-sætningen formuleres hensigten med det liv, som Paulus formancer læserne til. I hensigtsbisætningen er der to parallelle verber, περιπατήτε og ἔχητε. BDR § 369,1; B&J § 296,1-2; HKN,S § 144.

Udtrykket οἱ ἔξω er et eksempel på et substantiveret adverbium, og det betyder "dem udenfor", dvs. uden for menigheden. Her er det akkusativformen τοὺς ἔξω, der forekommer, da udtrykket er styret af πρός. Περιπατήτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω betyder ordret "at vandre sømmelig for dem udenfor".

Genitiven μηδενός (af μηδείς) skyldes ordet χρεία. Jfr. f.eks. Matth. 6,8 og Luk. 10,42. Μηδενός kan for formens skyld både være maskulinum og neutrum. Udtrykket μηδενός χρείαν ἔχειν betyder "at have brug for ingen / intet", dvs. "ikke at have brug for nogen / noget". Det mest nærliggende er nok i denne sammenhæng at opfatte μηδενός som en neutrumform.

V. 13 Formuleringen οὐ θέλομεν (evt. οὐ θέλω) ύμᾶς ἀγγοεῖν efterfulgt af et præpositionsled indledt med περὶ eller en ὅτι-sætning eller et direkte objekt er typisk for Paulus. Se Rom. 1,13; 11,25; 1. Kor. 10,1; 12,1; 2. Kor. 1,8 (her med ύπερ). Jfr. den positive formulering 1. Kor. 11,3; Kol. 2,1 og Fil. 1,12.

Ὑμᾶς ἀγγοεῖν er altså en akkusativ med infinitiv udløst af οὐ θέλομεν. BDR § 408,2d; B&J § 269,2; HKN,S § 163.

Verbet κοιμᾶσθαι, hvis grundbetydning er "at sove", kan bruges som en eufemistisk metafor for "at dør". Τῶν κοιμώμενών er præsens participium. Der tænkes ifølge denne læsemåde på de dødsfald, der hele tiden sker. En række håndskrifter – dog ikke de allerældste – læser perfektum participium. I så fald tænkes på de allerede hensovede.

Efter hovedsætningen følger først en hensigtsbisætning, dernæst en sammenligningsbisætning. I den første sætning angives hensigten med οὐ θέλομεν ύμᾶς ἀγγοεῖν κτλ. I den sidste kan man underforstå indikativformen λύποῦσιν.

Til subjektet οἱ λοιποί er føjet en nærmere bestemmelse i form af det negerede participium μὴ ἔχοντες med objektet ἔλπίδα. Med artiklen οἱ knyttes bestemmelsen μὴ ἔχοντες til οἱ λοιποί.

V. 14 Formelt er den indledende sætning en betingelsesbisætning, men reelt er der ikke tale om en betingelse, da Paulus anser betingelsen for at være opfyldt og derfor tager udgangspunkt i et faktisk forhold. Der kan derfor oversættes: "Da / når / så sandt som vi tror, at osv." BDR § 372,1; HKN,S § 195a.

Se vedr. verberne ἀπέθανεν og ἀνέστη i genstandssætningen ὅτι Ἰησοῦς κτλ. B&J s. 396, nr. 276 og s. 398, nr. 296, samt HKN,F § 88, nr. 41 og § 78.

Det forekommer naturligt at forklare οὕτως i begyndelsen af hovedsætningen på den måde, at udsagnet om Jesu død og opstandelse vidner om et begivenhedsforløb, hvormed udsagnet i hovedsætningen lader sig sammenligne. Men det kan være vanskeligt at få οὕτως gengivet i oversættelsen. Man kunne overveje: "skal Gud også ligeså føre osv."

Se vedrørende hovedsætningens finitte verbalform ἔξει B&J s. 372, nr. 12; HKN,F § 88, nr. 1.

Præpositionsleddet διὰ τοῦ Ἰησοῦ er af flere kirkefædre og adskillige senere kommentatorer forbundet med τοῦς κοιμηθέντας, men det sandsynligste forekommer dog at være, at det skal forbindes med ἔξει.

V. 15 Det demonstrative pronomen τοῦτο er objekt for λέγομεν, og det står foregribende for objektsætningen ὅτι ἤμεται κτλ.

Præpositionsleddet εἰν λόγῳ κυρίου svarer til en instrumental dativ. Κυρίου er en subjektiv genitiv.

Subjektet i ὅτι-sætningen, ἤμεται, er nærmere bestemt ved hjælp af to substantiverede participier, nemlig οἱ ζῶντες og οἱ περιλειπόμενοι (direkte oversat: "vi, de levende, de, der lades tilbage" = "vi levende, der lades tilbage"). Om forekomsten af den bestemte artikel foran de pågældende participier se BDR § 412,5. Se vedr. ζῶντες B&J s. 394, nr. 248.

Til participiet περιλειπόμενοι knytter sig præpositionsleddet εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου, der er at opfatte som en tidsbestemmelse. Grundbetydningen af παρουσία er nærvær; jfr. παρεῖναι = "at være nærværende". Τοῦ κυρίου er en subjektiv genitiv.

Οὐ μὴ med konjunktiv er en stærk form for benægtelse. BDR § 365,3; B&J § 263,2f.; HKN,S § 142. Se vedr. φθάσσωμεν BDR § 101, nr. 82; HKN,F § 88, nr. 106. I betydningen "komme forud for" konstrueres φθάνειν med akkusativ. Derfor τοὺς κοιμηθέντας. Se vedr. verbet κοιμᾶν B&J s. 401, nr. 339.

V. 16 "Ὅτι ved versets begyndelse lader sig vanskeligt opfatte som indledende en af λέγομεν i v. 15 afhængig sætning. "Ὅτι er i stedet at opfatte som en årsagskonjunktion, og verbet i den første hovedsætning er καταβήσεται (B&J s. 378, nr. 91; HKN,F § 88, nr. 17). Om οὐτός foran ὁ

κύριος se BDR § 288; B&J § 120,5b; HKN,F § 30 og HKN,S § 75.

De tre med ἐν indledte præpositionsled kan – svarende til temporal dativ – angive tidspunkt for, men også ledsagende omstændigheder i forbindelse med Herrens komme.

Se vedr. verbet ἀναστήσονται B&J s. 398, nr. 296; HKN,F § 79. Præpositionsleddet ἐν Χριστῷ kunne godt forbindes med verbet, men er dog nok at opfatte som en bestemmelse til *οἱ νεκροί*. Derimod er πρῶτον entydigt at forbinde med ἀναστήσονται.

V. 17 Ἔπειτα i begyndelsen af v. 17 relaterer sig til πρῶτον i slutningen af v. 16. Vedr. de substantiverede participier *οἱ ζῶντες* og *οἱ περιλειπόμενοι* henvises til kommentarerne til v. 15.

Verbet ἀρπάγησόμεθα er en form af ἀρπάζειν. B&J s. 377, nr. 71; HKN,F § 88, nr. 15.

Αμᾱ syner at tjene til at forstærke σὺν αὐτοῖς og skal måske især accentuere samtidigheden. Af meningsmæssige grunde må leddet forbindes med verbet ἀρπάγησόμεθα. Det samme må præpositionsleddet ἐν νεφέλαις, der bedst opfattes som svarende til en lokativ dativ. Umuligt ville det dog heller ikke være at opfatte præpositionsleddet som svarende til en instrumental dativ.

Præpositionsleddet εἰς ἀπάντησιν (jfr. verbet ἀπαντᾶν) angiver målet med ἀρπάγησόμεθα. Τοῦ κυρίου er en objektiv genitiv.

Man kan opfatte εἰς ἄέρα som lig med ἐν ἄέρι, men εἰς kan evn. være fremkaldt af, at der ligger en bevægelse i ἀρπάγησόμεθα.

Se vedr. verbet ἔσόμεθα i versets sidste sætning B&J s. 387, nr. 186; HKN,F § 81.

V. 18 Ωστε markerer det konsekutive og kan oversættes ved "derfor" – et "derfor", der refererer til det i de foregående vers fremførte. Herfor taler også det demonstrative pronomen i præpositionsleddet ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

Παρακαλεῖτε må – af meningsmæssige grunde – være imperativ, og ἐν τοῖς λόγοις τούτοις svarer i betydning til en instrumental dativ.

KAPITEL 5

V. 1 Περὶ med genitiv i betydningen "hvad angår", "vedrørende", "om" forekommer ofte hos Paulus, når han slår et nyt tema an. Se 4,9 og desuden f.eks. 1. Kor. 7,125; 8,14; 12,1 og 16,1.

Almindeligvis opfattes det sådan, at det græske ord χρόνος betegner den løbende tid, καιρός derimod tidspunkt i betydningen "den belejlige tid", "det rigtige tidspunkt". Denne sondring mellem de to ords betydning synes dog ikke at spille nogen rolle i dette vers, hvor der synes at foreligge hendiadyoin; det vil sige, at det samme er udtrykt ved to ord (Ἐν-διά-δυστιν).

Vedr. konstruktionen οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι henvises til kommentarerne til 4,9.

V. 2 Se vedr. αὐτοῖς kommentarerne til αὐτός i 4,16, og vedr. οἴδατε B&J s. 411, nr. 451; HKN,F § 88, nr. 69.

I objektsætningen ὅτι ἡμέρα κτλ. genoptager οὕτως det sammenlignende ως i det indskudte sammenligningsled ως κλέπτης. Direkte gengivet: "at Herrens dag ligesom en tyv om natten således kommer (den)". Meningen: "at Herrens dag kommer som en tyv om natten". Man kunne sige, at der er underforstået et ἔρχεται efter ως κλέπτης. Ἐρχεται efter οὕτως har futurisk betydning.

Den bestemte artikel kan være udeladt i "faste" præpositionsled som f.eks. ἐν νυκτί = "om natten". BDR § 255; B&J § 224,4e; HKN,S § 6. Ev νυκτί må forbindes med ως κλέπτης.

V. 3 I den indledende tidsbisætning er der casus eventualis, fordi det er holdt åbent, hvornår det nævnte udsagn kan falde. BDR § 382,3; B&J § 293,2; HKN,S § 147a. "Οταν = ὅτε ἀν.

Εἰρήνη και ἀσφάλεια står i nominativ. Der er tale om en nominalsætning. Verbet ἔστιν er at underforstå. Sætningen må opfattes som direkte tale, som en direkte gengivelse af et udsagn.

I hovedsætningen τότε (der korresponderer med ὅταν) αἰώνιδιος κτλ. er αἰώνιδιος et til δλεθρος knyttet adjektiv; altså direkte gengivet "en pludselig undergang". Jfr. Luk. 21,34. Se vedr. ἔφισταται B&J s. 398, nr. 296; HKN,F § 79. Det er ἔφισταται, som dativen αὐτοῦ er bestemt af. Når talen er om noget negativt / ubehageligt, betyder ἔφιστασθαι "komme over".

I sammenligningsbisætningen ώσπερ ή ώδιν κτλ. kan man underforstå ἔφισταται. Tῇ ἐν γαστρὶ ἔχοντι (dativ fremkaldt af det underforståede verbum) betyder direkte oversat "den, som har i maven" = "den, som er med barn". Jfr. f.eks. Matth. 1,18,23; 24,19 par.

Se vedr. oū μή med konjunktiv kommentarerne til 4,15, og vedr. verbet ἐκφύγωσιν B&J s. 433, nr. 701; HKN,F § 88, nr. 105.

V. 4 Nægtelsen οὐκ og accentueringen ἔστε viser, at verbet er en indikativ-form.

"Ινα- sætningen angiver følge, eller rettere den mulige følge. BDR § 391,5. Se vedr. verbet καταλάβῃ B&J s. 404, nr. 364; HKN,F § 88, nr. 59. Verbet kan betyde "grib", "tage i besiddelse", "få fat i", men også "overraske", og forekomsten af udtrykket ως κλέπτης gør den sidste betydning nærliggende her. "Men I, brødre, er ikke i mørke, så dagen kunne overraske jer som en tyv". En ganske anden mening kommer til udtryk i håndskrifterne A og B, der læser κλέπτας (akk. plur.) og ikke κλέπτης (nom. sing.). Κλέπτας må knyttes til objektet θύματος, og meningen bliver "overraske jer som (værende) tyve".

V. 5 Anvendelsen af νιός i overført betydning og i tilknytning til en genitiv er en semitisme. Med genitiven angives tilhørsforhold. BDR § 162,6. Υἱοὶ φωτός og νιοὶ ήμέρων betyder altså "lyssets sønner / børn" og "dagens sønner / børn".

V. 6 Med ἔρα οὖν tydeliggøres, at det, der nu opfordres til, opfordres der til som en følge af det foregående.

Καθεύδωμεν, γρηγορῶμεν og νήφωμεν er hortative konjunktiver. BDR § 364; B&J § 263,2a; HKN,S § 139.

V. 7 Den to gange forekommende genitiv νυκτός, der er at forbinde med henholdsvis καθεύδουσιν og μεθύουσιν, betegner her en tidsperiode, inden for hvilken noget sker. BDR § 186,2; B&J § 234,3; HKN,S § 48.

Μεθύσκειν: "beruse", passiv: "beruse sig". Μεθύειν betyder "at være beruset". Οι μεθυσκόμενοι betyder altså "de, der har beruset sig". B har participiet μεθύοντες, men denne læsemåde kan meget vel være fremkaldt af μεθύουσιν.

V. 8 I forbindelse med ήμέρως må ordet νιοί underforstås; jfr. v. 5. Participiet ὄντες (af εἶναι) rummer et kausalt aspekt. Meningen er: "Da vi er dagens (børn)". BDR § 418,1; B&J § 275,5; HKN,S § 179.

Νήφωμεν er hortativ konjunktiv. Jfr. kommentarerne til v. 6. Participiet ἐνδυσάμενοι er knyttet til subjektet for νήφωμεν. Da ἐνδυσάμενοι er participium i aorist, er det nærliggende - omend ikke nødvendigt - at antage, at der sigtes til en "iførelse", der allerede har fundet sted.

Ἐνδυσάμενοι har som objekt dels θώρακα, dels περικεφαλαίαν. Til περικεφαλαίαν er knyttet appositionen ἔλπίδα.

Πίστεως og ἀγάπης er definitionsgenitiver. De præciserer, hvad der menes

med θώρακα. BDR § 167,2; B&J § 232,8; HKN,S § 43.

Det er formentlig det forhold, at ἐλπίδα efterfølges af en objektiv genitiv (σωτηρίας), der forklarer, at der ikke er en definitionsgenetiv (ἐλπίδος) efter περικεφαλαῖαν. Καὶ περικεφαλαῖαν ἐλπίδα σωτηρίας kan oversættes: "og som hjelm håbet om frelse".

V. 9 "Οὐ" er en årsagskonjunktion. Se vedr. verbet οὐ θέτο B&J s. 430, nr. 669; HKN,F § 79. Τιθέναι kan undertiden have betydningen "bestemme til". Se foruden stedet her f.eks. Joh. 15,16 og Ap.G. 13,47. Om medium (ἔθετο), hvor man ville vente aktiv, se BDR § 316,1.

Εἰς περιποίησιν σωτηρίας betyder "til erhvervelse af frelse", dvs. "til at vinde / opnå frelse". Σωτηρίας er en objektiv genitiv.

Det afsluttende præpositionsled διὰ τοῦ κυρίου κτλ. kan forbindes med έθετο og dermed med hele udsagnet. En anden mulighed er at forbinde det specielt med περιποίησιν.

V. 10 Τοῦ ἀποθανόντος er en bestemmelsen til Ἰησοῦ χριστοῦ. Se vedr. verbet B&J s. 396, nr. 276; HKN,F § 88, nr. 41.

I hensigtsbisætningen, der formentlig er at forbinde med participiet ἀποθανόντος, er verbet ζήσωμεν (B&J s. 394, nr. 248) konjunktiv, som det er at vente. Overraskende er det derimod, at der også er konjunktiv i de indskudte sætninger εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν. BDR § 372,4. Måske er det placeringen i hensigtsbisætningen, der har udløst konjunktiv.

Det er muligt at forbinde ἄμα med verbet ζήσωμεν, men også at se det som en accentuering af præpositionsleddet σὺν αὐτῷ. Se i øvrigt kommentarerne til 4,17.

V. 11 Παρακαλεῖτε og οἰκοδομεῖτε er imperativformer. I udtrykket εὖ τὸν ἕνα har vi først nominativ og dernæst akkusativ af talordet εὖ. Direkte oversat: "én den ene" = "den ene den anden". Der er tale om en semitisk udtryksmåde (דְּבַר לְדְבַר). I virkeligheden kunne der efter οἰκοδομεῖτε have stået ἀλλήλους, ligesom der gør efter παρακαλεῖτε. BDR § 247,4.

V. 12 Foruden med objektet ὑμᾶς er ἐρωτῶμεν konstrueret med de udfyldende infinitiver εἰδέναι (B&J s. 411, nr. 451; HKN,S § 88, nr. 69) i dette og ἡγεῖσθαι i det følgende vers.

Εἰδέναι har som grundbetydning "kende", men verbet kan også have den specifikke betydning "anerkende", "skønne på" – nemlig på basis af kendskab. I den betydning er verbet brugt her.

Infinitiven εἰδέναι har som objekt de substantiverede participier (præsens-former) κοπιῶντας, προϊσταμένους og νουθετοῦντας.

Genitiven ὑμῶν skyldes verbet προϊσταμένους, der har betydningen "stå i

spidsen for", "lede". Se i øvrigt vedr. dette verbum B&J s. 398, nr. 296; HKN,F § 79.

Præpositionsleddet ἐν κυρίῳ er knyttet til προισταμένους.

V. 13 Infinitiven ἡγεῖσθαι (B&J s. 394, nr. 253) står som nævnt syntaktisk parallelt med εἰδέναι i v. 12 og er altså afhængig af ἔρωτῷμεν. Verbet kan betyde "anse for", "holde for".

Ἡγεῖσθαι αὐτοῦς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ betyder "holde dem for / agte dem særligt i kærlighed". Υπερ-εκ-περισσοῦ er et adverbium.

I præpositionsleddet διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν, som begrunder ἡγεῖσθαι, er αὐτῶν en subjektiv genitiv.

Εἰρηνεύετε er imperativ. Εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς betyder således: "Hold fred med hinanden!" Εαυτοῖς er altså lig med ἀλλήλοις. P3o, N, D* med flere læser αὐτοῖς. Meningen bliver så: "Hold fred med dem!"

V. 14 Foruden indikativen παρακαλοῦμεν rummer verset ikke mindre end fire imperativer, nemlig νοῦθετῆτε, παραμυθεῖσθε, ἀντέχεσθε og μακροθυμεῖτε. De to første har akkusativobjekt, ἀντέχεσθε konstrueres med genitiv (BDR § 170,3), mens μακροθυμεῖτε er konstrueret med efterfølgende præpositionsled.

Τοὺς ἀτάκτους (af ἀ-τάκτος) betyder "de u-ordentlige", τοὺς δόλιγονύχους (dannet af δόλιος og ψυχή) betyder "de modfaldne", og τῶν ἀσθενῶν (af ἀ-σθενής) betyder "de u-stærke", dvs. "de svage".

V. 15 På græsk bruges ikke aorist imperativ med nægtelse. Almindeligvis konstrueres med μή og aorist konjunktiv. Man kan også benytte f.eks. βλέπετε eller - som her - ὄρᾶτε efterfulgt af μή og aorist konjunktiv. Egentlig: "Se til, at ikke" (BDR § 364,3). Se vedr. ὄρᾶτε B&J s. 413, nr. 477; HKN,F § 88, nr. 72, og vedr. ἀποδῷ B&J s. 384, nr. 157; HKN,F § 78.

I μή- sætningen er det ubestemte τι subjekt for ἀποδῷ , det substantiverede adjektiv κακόν objekt, og det ubestemte pronomen τινι dativobjekt. "Se til, at ikke nogen gengælder nogen ondt med ondt".

Διώκετε er en med ὄρᾶτε parallel imperativ. I denne sætning står πάντοτε og til dels τὸ ἀγαθόν emfatisk i spidsen. Jfr ordstillingen også i de følgende sætninger.

V. 18 Præpositionsleddet ἐν πάντι kan oversættes "ved enhver lejlighed" = "til enhver tid" og således opfattes på linje med πάντοτε i v. 16 og ἀδιαλείπτω i v. 17 som udtryk for et tidsaspekt. Rimeligere er det måske at antage betydningen "i enhver situation" = "under alle forhold".

Leddet εἰς ὅμος er knyttet til θέλημα θεοῦ. "Guds vilje med jer".

V. 19-20 I forbindelse med imperativ er det nægtelsen μή, der bruges. Derfor μὴ σθέννυτε (-νυμι-verbum. HKN,F § 84f.) og μὴ ἔξουθενεῖτε. BDR § 427,4; B&J § 298,2b; HKN,S § 211.

V. 22 Tὸ εὖθος, hvis grundbetydning er "udseende", "skikkelse", kan også – som adskillige tekster uden for Det nye Testamente viser – have betydningen "art", "slags", og med den betydning synes ordet at være brugt her. Genitiverne παντὸς εὖθος skyldes præpositionen ἀπό, mens πονηροῦ må opfattes som artens genitiv. "Enhver slags ondt". BDR § 165; B&J § 232,5; HKN,S § 42.

V. 23 Om betydningen af αὐτός se BDR § 288; B&J § 120,5b; HKN,F § 30.

Αὐτάσαι og τηρηθείν er optative og udtrykker et ønske. BDR § 384; B&J § 264,2a; HKN,S § 155. Αὐτάσαι har ὁ θεός τῆς εἰρήνης som subjekt.

Adjektivet ὄλοτελεῖς (af ὄλοτελής) er – som objektsprædikat efter ὑμᾶς – akkusativ pluralis. Objektsprædikatet er udløst af verbet ἀγιάσει.

I den følgende sætning er τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα subjekt, og verbet er τηρηθείν (singularist!). Ολόκληρον kan opfattes som et adverbium knyttet til τηρηθείν. Det kan også opfattes som subjektsprædikat, der så formelt er bestemt af neutrumsordet τὸ πνεῦμα. Adverbiet ἀμέμπτως tjener til yderligere at forstærke hele udtrykket fra ολόκληρον τὸ πνεῦμα til τηρηθείν.

Præpositionsleddet ἐν τῇ παρουσίᾳ κτλ. angiver tidspunktet. "Ved vor Herre Jesu Kristi komme". Leddet må forbindes med verbet τηρηθείν.

V. 24 Det indledende πιστός er subjektsprædikat i en nominalsætning; verbet ἐστίν må underforstås.

Udsædvanlig er den absolute brug af πιστός, det vil sige uden at der følger et objekt. I oversættelsen må som objekt indføjes et "det". Det er fortolkningens opgave at drøfte, hvad dette "det" kan være udtryk for.

V. 26 Mens der i det foregående vers er præsens imperativ som udtryk for, at de til stadighed skal bede, er der i dette vers aorist imperativ, idet Paulus sigter til, hvad de skal gøre ved en ganske bestemt lejlighed, nemlig i forbindelse med modtagelsen af brevet.

Præpositionsleddet ἐν φιλήματι ἀγίῳ svarer betydningsmæssigt til en instrumental dativ.

V. 27 Ἐνορκίζω ὑμᾶς betyder: "Jeg besværger jer". Den eller det, hvorved man besværger, anføres i akkusativ. BDR § 149,2. Derfor τὸν κύριον.

Ἐνορκίζω er foruden med objektet ὑμᾶς konstrueret med akkusativ med

infinitiv, nemlig ἀναγγωθῆναι τὴν ἐπιστολήν. Se vedr. verbet B&J s. 381, nr. 123; HKN,F § 88, nr. 22. "Jeg besværger jer ved Herren, at brevet bliver oplæst for alle brødrene!" Meningen er naturligvis, at modtagerne skal læse det for de øvrige.

V. 28 I den afsluttende ønskeformel er verbet - rimeligvis εἴη - at underforstå. BDR § 128,5.

Håndskrifterne rummer almindeligvis forskellige notitser om, hvor de nytestamentlige breve er blevet skrevet, evt. også af hvem. Således også vedr. dette brev, som det fremgår af det tekstkritiske apparat hos Nestle-Aland.

KAPITEL 1

V. 1-2 Den indledende brevhilsen er i det væsentlige identisk med den, der også findes i 1. Thes. 1,1, hvorfor der henvises til kommentarerne til dette vers. Afvigelsen fra 1. Thes. er, at der er et ὑμῶν efter ἐν θεῷ πατρί, og at der til fredshilsenen χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη er føjet præpositionsleddet ἀπὸ θεοῦ πατρὸς [ὑμῶν] καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

V. 3 Verbet ὀφείλομεν er konstrueret med den udfyldende infinitiv εὐχαριστεῖν (BDR § 392,2), hvortil præpositionsleddet περὶ ὑμῶν knytter sig. Se vedr. εὐχαριστεῖν περὶ ὑμῶν kommentarerne til 1. Thes. 1,2. Καθώς ἔξιόν ἔστιν betyder "som det er værd", "som det er rigtigt", "som ret er".

Begrundelsen for εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν angives i de med ø̄t indledte sætninger. Det forudsættes altså, at ø̄t - som almindeligvis antaget - er en årsagskonjunktion. Den mulighed kan dog næppe udelukkes, at ø̄t er anvendt med betydningen "at", og i så fald angiver ø̄t κτλ., hvad der takkes for.

Svarende til, at der er en (subjektiv) genitiv knyttet til πίστις, følges ἡ ἀγάπη af en (subjektiv) genitiv. Man kunne - noget omstændeligt - gengive den sidste genitivforbindelse sådan: "kærligheden, som hver enkelt af jer alle har osv.". Sagligt rigtigt ville det også være at oversætte: "kærligheden, som I hver især har osv." Ἐνός er genitiv af taltordet εἷς. HKN,F § 40b.

V. 4 Den med ø̄ste indledte følgebisætning må knytte til ved de to umiddelbart foranstående sætninger. Efter ø̄ste konstrueres med akkusativ med infinitiv αὐτοῦς ὑμᾶς ἐγκαυχᾶσθαι. BDR § 391; B&J § 295,2; HKN,S § 192a. Se vedr. verbet B&J s. 399, nr. 311, og vedr. αὐτοῦς kommentarerne til αὐτός i 1. Thes. 5,23.

Af de med ø̄v indledte præpositionsled angiver det første (ἐν ὑμῖν), ved hvem Paulus roser sig, det andet (ἐν ταῖς ἐκκλησίαις) stedet/stederne, hvor han gør det. En nærmere begrundelse følger i præpositionsleddet ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως. Det personlige pronomen er ikke kun at forbinde med ὑπομονῆς, men også med det andet substantiv i begrebsparret, nemlig πίστεως.

I det tredie med ø̄v indledte præpositionsled, nemlig ἐν πᾶσιν τοῖς διώγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν, beskriver Paulus, under hvilke omstændigheder tålmodigheden og troen kom til udtryk - "under alle jeres forfølgelser osv." Også her et ὑμῶν at forbinde med begge substantiverne.

I relativbisætningen αἷς ἀνέχεσθε skyldes dativen αἷς relativ assimilation, altså afsmitning fra den foranstående dativ. Man kunne have ventet ὃς eller -

da verbet er ἀνέχεσθαι - snarere genitiven ὥν. Se f.eks. Matth. 17,17 parr. BDR § 294,1.

V. 5 "Ἐνδειγμα, der kan betyde "tegn", "(for)varsel", føjes uformidlet til udsagnet i v. 4. Der kunne også have stået ὅτι τὸν ἔνδειγμα (det relative pronomen ὅ refererer til det umiddelbart foranstående; jfr. Fil. 1,28, men også 2. Thes. 3,17). Meningen synes at være, at det er forfølgelserne og trængslerne, der kan ses som "tegn" på og "forvarsel" om dommen. Τῆς δικαίας κρίσεως er en objektiv genitiv knyttet til ἔνδειγμα.

Præpositionsleddet bestående af εἰς og den substantiverede akkusativ med infinitiv τὸν καταξιωθῆναι ώμᾶς angiver hensigt (se kommentarerne til 1. Thes. 2,12), og det må være hensigten med forfølgelserne og trængslerne, der er tænkt på.

Det er verbet καταξιωθῆναι (af καταξιωῦν), der fremkalder genitiven τῆς βασιλεῖας. BDR § 179,2; B&J § 234,9. I relativbisetningen refererer οὗς til τῆς βασιλεῖας.

V. 6 Udsagnet i v. 6 må ses i forlængelse af ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως. Det indledende εἴπερ kan gengives ved "så sandt som" (BDR § 454,2). Ordet rummer således et kausalt aspekt.

Der er tale om en nominalsætning, idet der må underforstås et ἔστιν. Man kan opfatte infinitiven ἀνταποδοῦναι (af ἀνταποδιδόναι - B&J s. 384, nr. 157; HKN,F § 78), der betyder "gengælde", "give til gengæld", som subjekt og δίκαιον som subjektsprædikat.

Θλῖψιν er objekt for ἀνταποδοῦναι, mens det substantiverede participium τοῦ θλίψουσιν er dativobjekt. Υμᾶς er objekt for τοῦ θλίψουσιν.

V. 7 Som slutningen af v. 6 er også v. 7 syntaktisk bestemt af ἀνταποδοῦναι. Parallelt med τοῦ θλίψουσιν ("dem, der volder trængsel") i v. 6 står i v. 7 ώμῶν τοῦ θλιψούμενοι ("jer, der lider trængsel"), og parallelt med θλῖψιν i v. 6 står ἄνεσιν i v. 7.

Den tidslige bestemmelse ἐν τῇ ἀποκαλύψει er at forbinde med ἀνταποδοῦναι. Den tydeliggør, hvornår gengældelsen vil finde sted. Den til ἀποκαλύψει føjede genitiv τοῦ κυρίου Ἰησοῦ opfattes naturligst som en subjektiv genitiv.

Μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ betyder direkte oversat: "med sin krafts engle". Det rammer antagelig meningen med det lidt dunkle udtryk at oversætte: "med sine mægtige engle".

V. 8 Ἐν πυρὶ φλογός (af ἡ φλόξ) betyder: "i en lues ild", der formentlig kan gengives ved "i ildsluer". Læsemåden ἐν φλογὶ πυρός, som bl.a. B og D

har, er nok at betragte som en sekundær læsemåde, der ikke forekommer så påfaldende som den, vi har i teksten.

Genitiven διδόντος står knyttet til τοῦ κυρίου Ἰησοῦ i v. 7. Udtrykket διδόναι (B&J s. 384, nr. 157; HKN,F § 78) ἐκδίκησιν betyder "bringe straf over".

Som dativobjekt følger to substantiverede participier, nemlig τοῖς μὴ εἰδόσιν (B&J s. 411, nr. 451; HKN,F § 88, nr. 69) og τοῖς μὴ ὑπακούουσιν.

Det første participium tager objekt. Det andet konstrueres med dativ.

Toῦ κυρίου Ἰησοῦ kan være en subjektiv genitiv, men tænker Paulus på evangeliet om Herren Jesus, er det en objektiv genitiv.

V. 9 Det ubestemt relative pronomen οὗτος refererer til de to substantiverede participier i v. 8.

Verbet τίνειν betyder "betale". Udtrykket τίνειν δίκην "betale en straf", "lide straf". Som apposition til og præcisering af δίκην følger ὄλεθρον αἰώνιον.

De to med ἀπό indledte præpositionsled synes inspireret af hebraisk udtryksmåde. Ἀπὸ προσώπου således = נִמְלָא. Den evige undergang er fjern fra Herrens ansigt. BDR § 217,1. Det forudsættes altså, at ἀπό har lokal betydning. En tidslig betydning er overvejet, men synes mindre sandsynlig.

Af oversættelsen af ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἵσχυος bør det fremgå, at der er en snæver sammenhæng mellem δόξη og ἵσχυς. F. eks. "fra hans vældes herlighed".

V. 10 Den med ὅταν (ὅτε + ἀν) indledte tidsbisætning må relateres til δίκην τίσουσιν. Om casus eventialis i en tidsbisætning se BDR § 382,3; B&J § 293,2; HKN,S § 147a.

Til verbet ξλήν (B&J 392, nr. 235; HKN,F § 88, nr. 34) er føjet to udfyldende infinitiver i passiv, nemlig ἐνδοξασθήναι og θαυμασθήναι.

De med ἐν indledte præpositionsled ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ og ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύσασιν har lokal betydning - altså: "blandt sine hellige" og "blandt alle, som kom til tro".

Efter det substantiverede participium πιστεύσασιν følger en begrundende ὅτι-sætning: "for vort vidnesbyrd for jer er blevet troet" (hvis ἐφ ὑμᾶς knyttes til τῷ μαρτύρῳ) - eller: "for vort vidnesbyrd er blevet troet hos jer" (hvis præpositionsleddet knyttes til verbet ἐπιστεύθη). For så vidt kunne ὅτι-sætningen også opfattes som en genstandssætning efter πιστεύσασιν, men af meningsmæssige grunde er det ikke en nærliggende forståelse.

Tidsbestemmelsen ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ følger lidt efterhængt. Den må referere til den i ὅταν-sætningen nævnte begivenhed.

V. 11 Det indledende præpositionsled bestående af præpositionen εἰς og det relative pronomen ὅ, betyder egentlig "med henblik på hvad" = "derfor". Det relative ὅ refererer til indholdet af de foregående vers. Præpositionsleddet εἰς ὅ begrunder προσευχόμεθα, og i en hensigtsbisætning udtrykkes så, hvad bønnen sigter på.

I hensigtsbisætningen er der ét subjekt (ὁ θεός ἡμῶν) med to verber, nemlig ἀξιώσῃ og πληρώσῃ (BDR § 369; B&J § 296,4; HKN,S § 144).

Verbet καταίσθιν κan konstrueres med akkusativobjekt (her ύμᾶς) og genitiv (her κλήσεως). Se vedr. genitiven kommentarerne til v. 5, hvor verbet καταίσθιν forekommer.

Verbet πληρώσῃ har som objekt dels πᾶσαν εὐδοκίαν med den objektive genitiv ἀγαθωσύνης, dels ἔργον med den præciserende/kvalitative genitiv πίστεως. Med ἔργον πίστεως menes den gerning, der øves i / ud af tro, og som derfor er helt forskellig fra den af Paulus flere gange omtalte ἔργον τοῦ νόμου.

Præpositionsleddet ἐν δυνάμει er næppe at forbinde med ἔργον πίστεως, men derimod med verbet πληρώσῃ.

V. 12 Den med ὅπως indledte hensigtsbisætning (BDR § 369; B&J § 296,1; HKN,S § 144) er udløst af den foranstående sætning. Det er formålet med Paulus' bøn, der angives. Se vedr. verbet ἐνδοξασθῆ B&J s. 385, nr. 167.

Καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ (αὐτῷ kan referere til τῷ ὄνομα, men også til τοῦ κυρίου Ἰησοῦ) er egentlig en nominalsætning, idet man må underforstå verbalformen ἐνδοξασθῆτε. Præpositionsleddene ἐν ὑμῖν og ἐν αὐτῷ kan betyde "i jer" og "i det/ham" (lokal betydning), men også "ved jer" og "ved det/ham" (instrumental betydning).

Præpositionen κατά med akkusativ angiver her ikke kun norm ("i overensstemmelse med"), men også mulighedsbetegnelse ("ved"). I øvrigt forekommer præpositionsleddet κατά τὴν χάριν kun denne ene gang i Det nye Testamente.

KAPITEL 2

V. 1-2 Verbet ἐρωτῶμεν (jfr. 1. Thes. 4,1 og 5,12) er konstrueret med objekt (ὑμᾶς) og med en substantiveret akkusativ med infinitiv (τὸ μὴ σαλευθῆναι ὑμᾶς μηδὲ θροεῖσθαι) styret af præpositionen εἰς.

Ἐις τὸ μὴ κτλ. angiver indholdet af og formålet med bønnen. BDR § 402,2; B&J § 271,2; HKN,S § 170a.

Præpositionen ὑπέρ i præpositionsleddene ὑπέρ παρουσίας og (ὑπερ) ἡμῶν ἐπισυναγωγής betyder "med hensyn til", "angående" og lignende. Det er altså brugt omrent svarende til περί (BDR § 231,1). Direkte oversat: "Med hensyn til vor Herre Jesu Kristi komme og vores sammenføring med ham". Det er formentlig ἐπί i det sammensatte substantiv ἐπισυναγωγής, som har fremkaldt ἐπί foran αὐτόν. Almindeligere ville det have været med πρός.

Τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ er en subjektiv genitiv. Ἡμῶν kan være en subjektiv genitiv, men er nok snarere en objektiv.

Udtrykket σαλευθῆναι ἀπὸ τοῦ νοός betyder "at blive bragt ud af (egentlig: rystet ud af) fatning".

Μή ... μηδέ = ikke ... heller ikke. Μήτε ... μήτε ... μήτε = hverken ... eller ... eller.

Meningen med det til δι τὸ ἐπιστολῆς føjede led ως δι τὸ ἡμῶν er ikke klar. Rimeligvis vil Paulus sige, at de ikke skal lade sig skræmme af noget brev i den tro, at det var et, der var skrevet af ham. Nogle kunne jo om et eller andet brev hævde, at det var fra Paulus.

Det ως, der står foran δι-ætningen, angiver den subjektive grund. BDR § 396,2. De må ikke lade sig bringe ud af fatning og ikke lade sig skræmme af en profeti eller af et ord eller af et brev med det synspunkt, at Herrens dag er lige forestående; ως δι er altså at forbinde med ἐπιστολῆς.

Om verbet ἀνέστηκεν, der betonet er stillet i spidsen af sætningen, se B&J s. 398, nr. 296; HKN,F § 78.

V. 3 Aorist konjunktiv med nægtelse (μὴ ἔξαπατησῃ) har betydning som nægtende imperativ. Konjunktiven betegnes prohibitiv konjunktiv. BDR § 364,3f.; B&J § 263,2a; HKN,S § 141.

Nægtelsen μηδένα (af μηδείς. HKN,F § 39), der forstærker den med verbet forbundne nægtelse, må oversættes positivt, det vil her sige ved "nogen". BDR § 431,2; HKN,S 211,4.

Οὐτὶς ἔστιν μὴ ἔλθῃ κτλ. er en ellipse (HKN,S 206). Hovedsætningen, der korresponderer med ἔστιν μὴ ἔλθῃ κτλ., er kun lige markeret ved det begründende δι. Indholdet af hovedsætningen kan man slutte sig til ud fra det foregående. Den fulde tankegang kan gengives som følger - med det

underforståede i kantet parentes: "For [Herrens dag oprinder ikke], hvis ikke frafaldet først kommer osv." Det berettiger til den forkortede gengivelse: "For først må frafaldet komme osv."

Ἐάρν μή står som indledning til to betingelsesbisætninger, hvori der er konstrueret med casus eventualis. Derfor konjunktiverne ἔλθῃ og ἀποκαλυφθῇ. BDR § 373,1; B&J § 290,5; HKN,S § 147b. Sagligt set hører πρῶτον i slutningen af den første sætning også den næste sætning til.

Οὐδὲ τῆς ἀπωλείας er en apposition, der tjener til nærmere at karakterisere ὁ ἀνθρώπος τῆς ἀνομίας.

V. 4 De substantiverede participier ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος tjener til yderligere at beskrive ὁ ἀνθρώπος τῆς ἀνομίας. Man kan opfatte ὁ ἀντικείμενος som ensbetydende med "modstanderen" (altså som et substantiv), og så hører det efterfølgende ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα alene til ὑπεραιρόμενος. Det er også muligt at opfatte participierne som parallelle og knytte præpositionsleddet til dem begge. Der må så oversættes: "som sætter sig imod og ophøjer sig over alt, hvad der kaldes Gud eller helligdom".

Med ὅστε indledes en følgebisætning, hvori der er konstrueret med akkusativ med infinitiv, σὺ τὸν καθίσα. Se kommentarerne til 1,4, og se vedr. verbet B&J s. 398, nr. 303.

Participiet ἀποδεικνύντα (B&J s. 383, nr. 142; HKN,F § 85) står knyttet til αὐτόν. Det har objekt (det refleksive ἔαυτόν), men er desuden konstrueret med genstandssætningen ὅτι (αὐτὸς) ἔστιν θεός. Man kan sige, at subjektet i genstandssætningen er foregrebet som objekt. Ved at fremstille sig selv på den nævnte måde vil han vise, at han er Gud. Kort formuleret: Han giver sig selv ud for at være Gud.

V. 5 Participiet ὃν i genstandsbisætningen efter μνημονέυετε er knyttet til subjektet for ἔλεγον. Det svarer betydningsmæssigt til en tidsbisætning ("da jeg endnu var"). BDR § 418,5b; B&J § 275,3; HKN,S § 178. D* har i stedet for ὃν en absolut genitiv, nemlig ἐμοῦ ὄντος. Meningsmæssigt gør det ingen forskel.

Imperfektformen ἔλεγον signalerer, at det handler om noget, Paulus gentagne gange har talt til dem om.

V. 6 Verbet κατέχειν kan betyde "holde fast", "holde tilbage", "holde igen". Sammenhængen taler for, at det er i den sidste betydning, verbet her er brugt. Objektet for οὗτοε (B&J s. 411, nr. 451; HKN,F § 88, nr. 69), τὸ κατέχον (substantiveret participium), betyder i så fald: "det, der holder igen". Er verbet κατέχειν transitivt, kan man som objekt underforstå et αὐτόν. Meningen

er så: "I ved, hvad der holder ham tilbage".

Ordet *vūv* kan forbindes med *tō κατέχον*, og betydninger er så "det, der nu holder igen". Det kan imidlertid også forbindes med hovedverbet *οἴδατε*. I så fald skal det forstås i relation til *ἔτι ὅν* i v. 5.

Præpositionsleddet *εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν* er knyttet til *τὸ κατέχον*. Præpositionen *εἰς* efterfulgt af substantiveret akkusativ med infinitiv angiver oftest hensigt eller følge. Jfr. kommentarerne til v. 1-2. Begge forståelser ("for at han kan åbenbares" og "så at han åbenbares") er mulige her. Hvis konstruktionen *εἰς* med substantiveret akkusativ med infinitiv også – som antaget af BDR § 402,2 – kan have tidslig betydning, byder en tredie oversættelsesmulighed sig til, nemlig: "indtil han åbenbares". Vanskeligheden ved at afgøre sig for én af disse muligheder er en konsekvens af det dunkle indhold i versene 6 og 7.

V. 7 Genitiven *τῆς ἀνομίας* er – trods afstanden mellem ordene – at forbinde med *τὸ μυστήριον*. Verbet *ἔνεργετοι* har intransitiv betydning, så meningen med sætningen med den lidt gådefulde genitivforbindelse er rimeligvis, at lovløsheden hemmeligt er virksom allerede.

En naturligere ordstilling efter *μόνον* ville have været *ἔως ὁ κατέχων* *ὅπτι* *κτλ.* Udtrykket synes at være elliptisk, idet det er nærliggende at antage følgende tankegang: "Sådan (nemlig med lovløshedens hemmelighed virksom allerede) vil det kun være, indtil han, som holder igen nu, osv." Det forudsættes, at *ὅπτι* er at forbinde med *ὁ κατέχων*.

Udtrykket *ἐκ μέσου γίνεσθαι* betyder direkte oversat "at komme (væk) fra midten", dvs. "at blive fjernet". Se vedr. *γένηται* B&J s. 381, nr. 122; HKN,F § 88, nr. 21.

I den sidste sætning, der – omend i en lidt efterhængt position – rummer tidskonjunktionen *ἔως*, er der casus *eventualis*. *Γένηται* er konjunktiv. Sætningen rummer et af de forholdsvis få eksempler på *ἔως* uden *ἔτι* i en sådan sætning.

V. 8 Se vedr. verbet *ἀνελεῖ* i relativbisætningen *ὅν ὁ κύριος κτλ.* B&J s. 372, nr. 21; HKN,F § 88, nr. 2. Verbet *ἀναρτεῖν* har ofte betydningen "fjerne", "udrydde". Det relative *ὅν* er objekt for *ἀνελεῖ*, men også for *καταργήσει*.

Der er to dativer i relativsætningen. Om dem gælder, at *τῷ πνεύματι* er en instrumental dativ, mens *τῇ ἐπιφανείᾳ* er en dativ til angivelse af tidspunkt. BDR § 195 og 200; B&J § 238,1 og 237,2; HKN,S § 31 og 36.

Udtrykket *τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ* betyder egentlig "ved hans nærværs åbenbarelse" eller – hvis *τῆς παρουσίας* opfattes som en objektiv genitiv – "ved åbenbarelsen af hans nærvær". Det er genkomsten, der tænkes på.

V. 9 Af meningsmæssige grunde må det relative οὐ – som ſv i det foregående vers – knytte sig til ὁ ἔνομος i v. 8a og altså ikke til det umiddelbart foranstående αὐτοῦ.

Betydningen af παρουσίᾳ må forstås ud fra sætningen καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἔνομος i v. 8a. Der sigtes – trods ἐστίν – til en fremtidig begivenhed.

Med præpositionsleddet καὶ ἐνέργειαν κτλ. er angivet, ved hvilken magt den lovløses komme/åbenbaring sker. Sigtet med præpositionsleddet ἐν πάσῃ δυνάμει κτλ. kan være at tydeliggøre, under hvilke omstændigheder åbenbaringen finder sted.

Det er indiskutabelt, at genitiven ψεύδους er knyttet til τέρασιν. Om den også er knyttet til σημεῖοις (og eventuelt også til πάσῃ δυνάμει) lader sig ikke sikkert afgøre. Da σημεῖα και τέρατα er et ofte forekommende ordpar, er genitiven sikkert ikke kun knyttet til det sidste ord. Ψεύδους er en kvalitativ genitiv.

V. 10 Præpositionsleddet ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίᾳ står parallelt med præpositionsleddet i slutningen af v. 9. Er uretfærdigheden – som det synes – forstået som en magt, der kan bedrage, må ἀδικίᾳ opfattes som en subjektiv genitiv. Den vil dog også kunne opfattes som en kvalitativ genitiv. Dativen τοῦ ἀπολλυμένοις kan oversættes: "over for dem, der fortabes".

Som ganske få andre steder i Det nye Testamente (Luk. 1,20; 12,3; 19,44 og Ap.G. 12,23) forekommer præpositionsleddet ἀνθ̄ (ών relativt pronomen) = ἀντὶ τούτων ὅτι med betydningen "derfor at" = "fordi" – altså svarende til en årsagskonjunktion. BDR § 208,1.

Se vedr. verbet ἐξέκαντο B&J s. 383, nr. 146. Verbet har som objekt τὴν ἀγάπην, hvortil er knyttet den objektive genitiv τῆς ἀληθείας ("kærligheden til sandheden").

Præpositionen εἰς med den substantiverede akkusativ med infinitiv τὸ οὐθίνωαι αὐτούς udtrykker her følge; "så at de osv." BDR § 402,2; HKN,S § 170a. Se vedr. infinitiven οὐθίνωαι B&J s. 428, nr. 649; HKN,F § 88, nr. 94.

V. 11 Διὰ τοῦτο betyder "på grund af dette" = "derfor". Πλάνης lader sig forstå som en kvalitativ genitiv. Udtrykket ἐνέργειαν πλάνης kunne så gengives ved "vildledende magt/kraft".

Som i det foregående vers udtrykker εἰς efterfulgt af substantiveret akkusativ med infinitiv en følge – her en følge af πέμπει. Futurumformen πέμψει, som mange håndskrifter læser, forekommer indholdsmæssigt at være den letteste læsemåde, og det taler alt andet lige for præsensformen.

V. 12 Verset består af en enkelt sætning – en hensigtsbisætning. Subjektet udgør det meste af sætningen, eftersom det består af ordene πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ. Såvel πιστεύειν som εὐδοκεῖν konstrueres med dativ.

Se vedr. verbet κριθῶσιν B&J s. 402, nr. 349; HKN,F § 88, nr. 57. Κριθῆναι er her brugt betydningsmæssigt svarende til κατακριθῆναι.

V. 13 Se vedr. ἡμεῖς δὲ ὄφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν kommentarerne til 1,3, hvor der er en næsten enslydende formulering.

Ηγαπημένοι er perfektum participium, og konstruktionen med ὑπό kaldes agens, hvormed menes, at det saglige subjekt for den passivisk udtrykte handling anføres i et præpositionsled styret af ὑπό. "De, der er elsket af Herren", svarer til "dem, Herren elsker". BDR § 232,2; HKN,S § 59b.

I sætningen ὅτι εἴλατο κτλ. er ὅτι årsagskonjunktion. Se vedr. verbet εἴλατο B&J s. 372, nr. 21; HKN,F § 88, nr. 2. Verbet αἴρεται, der her har betydningen "udvælge", er konstrueret med to akkusativer, idet der foruden objektet υμᾶς er et objektsprædikat, nemlig ἀπαρχήν. BDR § 157; HKN,S § 21. Bl.a. Η, Δ, Ψ og de fleste minuskler læser dog ἀπ' ἀρχῆς ("fra begyndelsen") i stedet for tekstens ἀπαρχήν – en læsemåde, som mange foretrækker, og som afspejles bl.a. i 1948-oversættelsen. Med εἰς σωτηρίαν angives hensigten med udvælgelsen.

Εἴλατο er blandet aorist, da det er 1. aorists endelse, som er føjet til stammen for 2. aorist.

Ἐν ἀνθρώπῳ og (ἐν) πίστει har instrumental betydning. Πνεύματος opfattes naturligst som en subjektiv genitiv, hvorimod ἀληθείας antagelig er at opfatte som en objektiv genitiv. Πνεύματος kunne også opfattes som en objektiv genitiv, men i så fald er det ikke Guds, men menneskets ånd, der sigtes til.

V. 14 Præpositionsleddet εἰς ὁ (ὁ er neutrum sing. af det relative pronomen) betyder "til hvad" = "hvortil". Det relative ὁ viser tilbage til det, Gud har udvalgt thessalonikerne til.

I præpositionsleddet εἰς περιποίησιν angives hensigten med ἐκάλεσεν. Substantivet περιποίησις kan betyde "bevarelse", men også – som det synes at være tilfældet her – "erhvervelse", "opnåelse". Jfr. 1. Thes. 5,9. Δόξης efter περιποίησιν er en objektiv genitiv.

V. 15 Både ἄρα og οὖν ("altså", "følgelig" og lign.) er konjunktioner, der angiver følge, og kan derfor – som her – inndeude en sætning, hvor konklusionen af det foregående drages. Udtrykket ἄρα οὖν findes i Det nye Testamen-

te kun hos Paulus, bl.a. 1. Thes. 5,6.

Στήκετε ("stå fast") og **κρατεῖτε** ("hold dast ved") er imperativer i præsens, hvormed tilkendegives, at der er tale om påbud med varig gyldighed. BDR § 335; B&J 265,I; HKN,S § 151.

I aktiv konstrueres verbet **διδάσκειν** med to akkusativer, nemlig **den/dem**, man underviser, og **det**, **den/de** pågældende undervises i. Selv om det er en passivform af **διδάσκειν**, der anvendes, bevares akkusativ om **det**, der undervises i. Derfor akkusativ af det relative pronomen i relativsætningen **ὅς διδάσκει θητε**. BDR § 159,I; B&J § 229,4.

Den til **ἐπιστολῆς** knyttede genitiv **ἡμῶν** er sandsynligvis også at forbinde med **λόγου**. Herfor synes **εἴτε ... εἴτε** at tale.

V. 16 Det finitte verbum – eller rettere de finitte verber – i den sætning, der indledes i begyndelsen af v. 16, er **παρακαλέσαι** og **στηρίξαι** i v. 17.

Participierne **ό ἀγαπήσας** og **(ό) δούς**, der begge tager objekt, står attributivt knyttet til **[ό] θεός**. Se vedr. **δούς** B&J s. 384, nr. 157; HKN,F § 78. Det hører til undtagelserne, at adjektivet **αἰώνιος** – som her i udtrykket **παρακλησιν αἰώνιον** – har en særlig form i femininum.

Præpositionsleddet **ἐν χάριτι** er – trods placeringen – en bestemmelse knyttet til participiet **δούς**.

V. 17 **Παρακαλέσαι** og **στηρίξαι** (B&J s. 427, nr. 632; HKN,F § 88, nr. 91) er optativ og udtrykker dermed et ønske. BDR § 384; B&J § 264,2a; HKN,S § 155. Som objekt for **στηρίξαι** kan man underforstå det personlige pronomen **ὑμᾶς**. En anden mulighed er at se objektet for **παρακαλέσαι** som objekt for begge verber. Det har ikke nogen betydning for meningen.

Udtrykket **ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ** er antagelig ensbetydende med **ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καὶ (παντὶ λόγῳ) ἀγαθῷ** = "i al god gerning og tale".

KAPITEL 3

V. 1 Tὸ λοιπόν er som λοιπόν i 1. Thes. 4,1 en adverbial akkusativ med betydningen "i øvrigt". BDR § 160; B&J § 230,lf; HKN,S § 25.

Verbet προσεύχεσθε kan for formens skyld være både indikativ og imperativ, men sammenhængen taler tydeligt for den sidste mulighed. Προσεύχεσθαι περὶ med genitiv forekommer også 1. Thes. 5,25 og 2. Thes. 1,11.

Efter προσεύχεσθαι følger to med τινα indlede hensigtsbisætninger – den ene i v. 1 og den anden i v. 2. BDR § 369,1; B&J § 296,1-2; HKN,S § 144. I den første er der præsens konjunktiv, idet der tænkes på, hvad der gerne hele tiden skal ske.

Sammenligningsleddet καθώς καὶ πρὸς ὑμᾶς er antagelig et forkortet udtryk for: "ligesom det har frit løb og æres hos jer". Man kan også opfatte det sådan, at det specielt er det sidste verbum, nemlig δοξάζηται, der er underforstået.

V. 2 I den anden hensigtsbisætning er der aorist konjunktiv, idet der hersiges til noget punktuelt. Se vedr. verbet ρυσθῶσιν, som er en aorist konjunktiv i passiv, B&J s. 392, nr. 233; BDR § 101, nr. 74.

Adjektivet ἔτοπος (ἀ-prativum og τόπος) betyder egentlig "ikke at være på plads", men overført kan det betyde f.eks. "utilbørlig" og "ond".

Sætningen οὐ γὰρ πάντων ἐπίτοι ("for troen er ikke alles") kan formentlig gengives med: "for ikke alle har troen". Det forudsættes, at πίστις er brugt i betydningen "tro" og ikke i betydningen "troskab", som ville være en mulighed, og som nogle overvejer (jfr. at πιστός forekommer i begyndelsen af næste vers).

V. 3 For at give subjektsprædikatet πιστός særlig betoning er det anbragt i spidsen af sætningen.

Bla. A og en version af D læser θεός i stedet for κύριος, men det er næppe den oprindelige læsemåde. Κύριος er stærkt bevidnet.

Objektet ὑμᾶς efter στηρίξει er at underforstå som objekt også efter φυλάξει. B læser στηρίσει, der imidlertid også er en futurumform. Se B&J s. 427, nr. 632; HKN,F § 88, nr. 91.

Toῦ πονηροῦ kan formelt være maskulinum, men også neutrum. Ingen af mulighederne kan udelukkes af meningsmæssige grunde. I øvrigt minder formuleringen om bønnen ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τὸ πονηροῦ i Matth. 6,13 par.

V. 4 Se vedr. verbet πεποίθαμεν B&J s. 416, nr. 509; HKN,F § 88, nr. 74. Udsagnet πεποίθαμεν ἐφ' ὑμᾶς betyder: "vi har tillid til jer".

Med ὅτι-*sætningen* (ὅτι [καὶ] ποιεῖτε καὶ ποιήσετε) defineres, hvori den med πεποίθαμεν udtrykte tillid består.

Man kan opfatte relativbisætningen ὡς παραγγέλλομεν som objekt for ποιεῖτε og ποιήσετε. Man kunne også sige, at det er et foran det relative pronomen ὥς underforstået demonstrativt pronomen ταῦτα, som er objekt for de to verber.

V. 5 Verbet κατευθύνοιται er optativ. Se kommentarerne til 2,17. I verbet indgår adjektivet εὐθύς. Dets grundbetydning er derfor "gøre lige"; afledet deraf "lede" og "styre".

Målet med κατευθύνοιται, hvis objekt er ἡμῶν τὰς καρδίας, er angivet i de to præpositionsled eis ἀγάπην τοῦ Θεοῦ og eis τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ. De to genitiver er åbne for flere tolkninger. De kan tjene til at tydeliggøre, at der tænkes på den kærlighed, som har sit indhold fra Gud, og på den udholdenhed, der har sit indhold fra Kristus, eller den kærlighed og den udholdenhed, som Gud og Kristus udviser. Toῦ Θεοῦ kunne dog også opfattes som en objektiv genitiv; det samme kunne τοῦ Χριστοῦ, hvis der f.eks. tænkes på den udholdende venten på hans genkomst.

V. 6 Παραγγέλλομεν er konstrueret med dativobjekt (ὑμῖν) og derudover med akkusativ med infinitiv (στέλλεσθαι ἡμᾶς). Στέλλεσθαι ἀπό betyder "trække sig bort fra", "holde sig fra". I denne betydning forekommer udtrykket kun denne ene gang i Det nye Testamente.

Participiet περιπατοῦντος står som attribut til παντὸς ἀδελφοῦ. Til περιπατοῦντος knytter sig dels adverbiet ἀτάκτως ("uordentligt"), dels præpositionsleddet μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ("ikke i overensstemmelse med overleveringen").

Se vedr. verbet παρελάβοσσαν i relativbisætningen B&J s. 404, nr. 364; HKN,F § 88, nr. 59. Παρελάβοσσαν er blandet aorist. BDR § 84,2; B&J § 181,4; HKN,F § 50c, anm.l. Håndskrifterne byder i øvrigt på flere andre former. F.eks. læser B παρελάβετε - altså 2. person pluralis.

Om man læser παρά eller - som bl.a. B - ἀπό foran ἡμῶν, synes med hensyn til meningen at være uden betydning.

V. 7 Se vedr. αὐτοὶ γάρ οἴδατε kommentarerne til 1. Thes. 2,1. Jfr. 1. Thes. 3,3 og 5,2. I det hele taget er οἴδατε hyppigt forekommende - især i 1. Thess.

I den indirekte spørgebisætning πῶς δεῖ κτλ. er hovedverbet δεῖ. Μιμεῖσθαι ἡμᾶς kunne godt være en akkusativ med infinitiv udløst af hovedverbet. Der ville imidlertid i så fald savnes et objekt efter μιμεῖσθαι. Derfor - og desuden af meningsmæssige grunde - må ἡμᾶς være objekt, og subjektet for μιμεῖσθαι er det samme som subjektet for οἴδατε i

hovedsætningen – i konstruktionen efter δεῖ altså akkusativen ύμᾶς.

I årsagsbisætningen ὅτι οὐκ κτλ. må ἡτακτήσαμεν (af ἀτακτέīν: "være / leve uordentligt") være en kompleksiv aorist. BDR § 332,1; B&J § 254; HKN,S § 118.

V. 8 Med οὐδέ indledes en med οὐκ ἡτακτήσαμεν κτλ. parallel sætning. Se vedr. ἐφάγομεν B&J s. 392, nr. 236; HKN,F § 88, nr. 35.

Som ἡτακτήσαμεν i det foregående vers opfattes ἐφάγομεν naturligst som en kompleksiv aorist. Udtrykket δωρεὰν ἄρτον ἐσθίειν betyder "spise brød for intet" = "spise gratis".

Man kunne måske have ventet παρά med dativ ("hos nogen"), men det er sikkert det forhold, at maden jo kommer fra nogen, der forklarer den foreliggende konstruktion med genitiv efter παρά.

Med ἀλλά markeres en modsætning til δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν, og modsætningen kommer frem i den participiale konstruktion ἐν κόπῳ ... ἐργαζόμενοι. Participiet er knyttet til subjektet for ἐφάγομεν.

De med ἐν indlede præpositionsled ἐν κόπῳ og (ἐν) μόχθῳ angiver måden ("under slid og møje"), og genitiverne νυκτός og ἡμέρας er genitiv til angivelse af tidsrummet, inden for hvilket noget sker. BDR § 186,2; B&J § 234,3; HKN,S § 48.

Tὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι er en substantiveret infinitiv (med nægtelse) styret af πρός. En sådan konstruktion kan angive hensigt og følge. Her synes den første mulighed at være den rimeligste. Jfr. i øvrigt kommentarerne til 1. Thes. 2,9.

Det ubestemt pronomen τινα er objekt for ἐπιβαρῆσαι, og ύμῶν er en partitiv genitiv knyttet til τινα.

V. 9 Udtrykket οὐχ ὅτι er elliptisk for οὐκ λέγω ὅτι. Sådan forstået er ὅτι-sætningen altså en objektsætning. Også ἀλλ᾽ τινα κτλ. opfattes naturligt som en ellipse. Den fulde tankegang er: "Men (vi handler, som vi gør) for at osv."

I hensigtsbisætningen er δῶμεν (B&J s. 384, nr. 157; HKN,F § 78) konstrueret med to akkusativer (ἐαυτούς og τύπον). Direkte oversat: "for at give os selv som forbillede". Εαυτούς tjener her som reflektivt pronomen for 1. person pluralis.

Den substantiverede infinitiv τὸ μιμεῖσθαι styret af εἰς må her udtrykke hensigt. BDR § 402,2; B&J § 271,2; HKN,S § 170a. Som subjekt må understås pronominet ύμᾶς (jfr. dativobjekten ύμῖν), idet ύμᾶς er objekt for μιμεῖσθαι.

V. 10 I hovedsætningen καὶ γάρ τοῦτο παρηγγέλλομεν ύμῖν er det demonstrative τοῦτο det foreløbige objekt, hvis indhold derefter bestemmes

med ø̄t̄ ε̄t̄ τ̄s κ̄t̄l. BDR vil forstå ø̄t̄ som ø̄t̄-recitativum (se § 397,3). I så fald er det følgende at opfatte som en direkte gengivelse af påbuddet.

Παρογγέλλομεν kan opfattes som en iterativ imperfektum. BDR § 325; B&J § 253,I(b); HKN,S § 112. Formen kan evt. også forklares ved, at der er en tendens til at benytte imperfektformer af bestemte verber – herunder παραγγέλλειν – når det drejer sig om en befaling med varig gyldighed. BDR § 328,1.

I den med ø̄t̄ indledte sætning er indskudt en betingelsesbisætning (opfattes udsagnet som direkte tale, indledes der med en betingelsesbisætning), i hvilken konstruktionen er casus realis. BDR § 372,2c; B&J § 290,4; HKN,S § 195a. Accentueringen ε̄t̄ skyldes det efterfølgende enklitikon τ̄s. HKN,F § 5b.

Forekomsten af μῆτ̄ (og ikke οὐδ̄ε̄) er at forklare med, at verbet i ø̄t̄-sætningen ikke er indikativ. Εσθίετω er en imperativ.

V. 11 Ἀκούειν er ifølge de klassiske regler typisk efterfulgt af genitiv og participium, når det drejer sig om den umiddelbare høren (se f.eks. Mark. 12,28 og Joh. 1,37), hvorimod verbet konstrueres med akkusativ og participium, hvor der – som f.eks. i Ap.G. 7,12 og her – er tale om en formidlet høren (høre om). Meningsmæssigt adskiller konstruktionen sig næppe fra en akkusativ med infinitiv. Adverbiet ὅτάκτως er knyttet til participiet περιπατοῦντας. Ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑπῖν ὅτάκτως κτ̄l. kan gengives: "For vi hører, at nogle blandt jer vandrer/lever uordentligt osv." Måske burde der oversættes "har hørt", idet ἀκούομεν kan opfattes som en perfektisk præsens. BDR § 322,1.

De to participier ἐργαζομένους (med foranstillet nægtelse) og περιεργαζομένους står knyttet til τινας og giver mådesadverbiet ὅτάκτως indhold. Περιεργάζεσθαι, der ikke forekommer andre steder i Det nye Testamente, betyder "beskæftige sig med unyttige og uvedkommende sager".

V. 12 Τοῦς τοιούτοις – dativobjekt for de følgende to verber – betyder "sådanne", dvs. "den slags mennesker".

I en række tilfælde, hvor man er tilbøjelig til at vente (akkusativ med) infinitiv, konstrueres med τινα og finit verbum i konjunktiv. Et eksempel er τινα ... ξοθίωσιν udlostd af de to verber παραγγέλλομεν og παρακαλοῦμεν. Betydningsmæssigt gør det næppe nogen forskel. BDR § 392,1d; HKN,S § 149b.

Læsemåden διὰ τοῦ κυρίου κτ̄l. i stedet for ἐν κυρίῳ κτ̄l. kan skyldes indflydelse fra 1. Thes. 4,2.

Participiet ἐργαζόμενοι står knyttet til subjektet for ξοθίωσιν. Da μετά med genitiv kan angive de ledsagende omstændigheder, kan præpositionsledet μετά ήσυχίας oversættes ved "i stilhed" = "i al stilfærdighed/ubemærket-hed".

V. 13 Mή ἔγκακήσοτε er en prohibitiv konjunktiv. BDR § 364,3; B&J § 263,2a; HKN,S § 141. Verbet ἔγκακετν hører med blandt dem, der konstrueres med udfyldende participium. BDR § 414,2; B&J § 276,1; HKN,S § 174. Mή ἔγκακήσοτε καλοποιοῦντες betyder direkte oversat: "I (betonet ved ύμετς i indledningen af verset) må ikke blive trætte gørende det gode" = "I må ikke blive trætte af at gøre godt". I καλοποιοῦντες gemmer sig adjektivet καλός og verbet ποιεῖν.

V. 14 I betingelsesbisætningen εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει er konstruktionen casus realis. Se kommentarerne til v. 10.

I hovedsætningen refererer det demonstrative τοῦτο, der står som objekt for imperativen σημειοῦσθε, til det ubestemte pronomen τις i betingelsesbi-sætningen. I sammenhængen her giver det god mening at oversætte τοῦτο σημειοῦσθε ved "mærk jer denne".

Den med nægtelsen μή negerede infinitiv συναναμέννυσθαι er vel at forstå som udtryk for hensigten med eller følgen af den handling, der påbydes med σημειοῦσθε.

I finalsætningen udtrykkes hensigten med de i det foregående påbudte forholdsregler over for den ulydige. Se vedr. ἐντραπῆ B&J s. 431, nr. 679; HKN,F § 88, nr. 99.

V. 15 Da det er nægtelsen μή, der anvendes i forbindelse med ἡγεῖσθε, må formen være imperativ, og det må så også νουθετεῖτε i den parallelle sætning indledt med ἀλλά antages at være. Egentlig er de to verber konstrueret med to akkusativer, idet der i begge sætninger skal underforstås et αὐτόν. Altså: "Dog skal I ikke betragte (ham) som en fjende, men påminde (ham) som en broder".

V. 16 Verbet δώῃ er en variant til δοῖη (B&J s. 384, nr. 157; HKN,F § 78) og er altså en optativ, hvormed der udtrykkes et ønske. I præpositionsleddet διὰ παντὸς er substantivet χρόνου at underforstå; διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ betyder således: "altid på enhver måde". Bl.a. A* og D* læser παντὶ τρόπῳ, dvs. "på ethvert sted". Jfr. 1. Thes. 1,8.

Det vil være naturligt i nominalsætningen ὁ κύριος κτλ. at underforstå optativen εἴη.

V. 17 Verset indledes med en ellipse. Det er rimeligtvis verbet γέγραπται, der skal suppleres med. Τῇ ἐμῇ χειρί er en instrumental dativ.

Det relative pronomen ὃ relaterer ikke til et bestemt ord i det foregående, hvor der intet neutrumsord er, men derimod generelt til det forhold, at Paulus har skrevet en hilsen med sin egen hånd.

V. 18 Som i den sidste sætning i v. 17 er her optativen εὕν at underforstå.
Nogle håndskrifter – heriblandt №2 og A – afslutter brevet med et ἀμήν.

I et efterskrift, som findes i bl.a. A og B*, oplyses, at brevet er skrevet i Athen. Andre – og yngre – håndskrifter nævner andre lokaliteter.

